

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՎԻԱՑԻԱՅԻ ԿՈՄԻՏԵՈՒՄ
ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հաշվեքննության հիմքը

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի 2018 թվականի հունիսի 25-ի թիվ 4/4, հոկտեմբերի 30-ի թիվ 14/1 և նոյեմբերի 27-ի թիվ 17/2 որոշումներ:

Հաշվեքննության օբյեկտը

ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվության տեխնոլոգիաների նախարարությանը ենթակա քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտե:

Ստուգման օբյեկտը

«Հայաէրոնավիգացիա» ՓԲԸ և «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ:

Հաշվեքննության առարկան

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործում, բյուջետային մուտքերի ապահովում և պետական սեփականության կառավարում:

Հաշվեքննության կատարման ժամկետը

2018 թվականի հուլիսի 6-ից մինչև 2019 թվականի մարտի 4-ը ներառյալ:

Հաշվեքննությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանը

2017թ. հունվարի 1-ից մինչև 2018թ. սեպտեմբերի 30-ը ներառյալ:

Հաշվեքննության մեթոդաբանությունը

Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեում իրականացվել է ֆինանսական, համապատասխանության և կատարողականի հաշվեքննություն, որի ընթացքում կիրառվել են հարցում, արտաքին հաստատում, վերլուծական ընթացակարգ, վերահաշվարկ, վերակատարում ընթացակարգերը:

«Հայաէրոնավիգացիա» և «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ներում իրականացվել է համապատասխանության և կատարողականի ստուգում, որի ընթացքում կիրառվել են զննում, դիտարկում, հարցում, արտաքին հաստատում, վերահաշվարկ, վերակատարում ընթացակարգերը:

Հաշվեքննությունն իրականացնող կառուցվածքային ստորաբաժանումը

Հաշվեքննությունն իրականացվել է ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի 6-րդ վարչության կողմից, որի աշխատանքները համակարգում է Հաշվեքննիչ պալատի անդամ Դավիթ Չիբուխչյանը:

I. ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի 6-րդ վարչության հաշվեքննության խումբը, հիմք ընդունելով «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի ա. և բ. ենթակետերի, 33-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ, 3-րդ կետերի և 2-րդ մասի դրույթները, հաշվեքննության է ենթարկել Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի 2017 թվականի և 2018 թվականի ինը ամիսների ֆինանսական հաշվետվությունները և ֆինանսատնտեսական գործունեությունը:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը

Հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, ֆինանսատնտեսական գործունեությունը ՀՀ օրենքների և իրավական ակտերի համապատասխան իրականացնելու համար՝ բյուջետային դասակարգումների և դրանց կիրառման ցուցումների համաձայն, ինչպես նաև քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների շրջանակներում կնքված այլ գործարքներով սահմանված չափանիշներին և պահանջներին համապատասխան իրականացնելու համար: Հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև այնպիսի ներքին հսկողության համակարգի համար, որն, իր կարծիքով, թույլ կտա պատրաստել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ:

Հաշվեքննողի պատասխանատվությունը

Հաշվեքննողների պատասխանատվությունն է անցկացված հաշվեքննության արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Հաշվեքննությունն անցկացվում է «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան, հաշվի առնելով նաև Աուդիտի բարձրագույն մարմինների միջազգային կազմակերպության ստանդարտները: Հաշվեքննության ընթացքում անհրաժեշտ է հետևել վարքագծի սկզբունքների պահանջներին և հաշվեքննությունը պլանավորել ու իրականացնել այնպես, որ ձեռք բերվի ողջամիտ երաշխիք՝ ֆինանսական հաշվետվությունները էական խեղաթյուրումներից և անհամապատասխանություններից զերծ լինելու վերաբերյալ:

Հաշվեքննության ընթացքում կատարվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված տեղեկատվության վերաբերյալ հաշվեքննության ապացույցի ձեռք բերում: Հաշվեքննության ընթացակարգերի ընտրությունը կախված է հաշվեքննողի

դատողությունից, ներառյալ՝ խարդախության կամ սխալի կամ անհամապատասխանության հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման և ֆինանսատնտեսական գործունեության մեջ էական անհամապատասխանությունների ռիսկերի գնահատումը:

Եզրահանգում

Հաշվեքննության ընթացքում ձեռք են բերվել բավարար ապացույցներ «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի բ. ենթակետի դրույթին համապատասխան ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի կարծիքը հիմնավորելու համար:

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի կարծիքով, Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի 2017 թվականի և 2018 թվականի ինն ամիսների հաշվետվություններն արժանահավատ են, էական խեղաթյուրումներ չեն հայտնաբերվել և հաշվեքննության ու ստուգման ֆինանսական տեսակի առումով տրվում է դրական եզրահանգում:

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի կարծիքով, Քաղաքացիական ավիացիայի կոմիտեի ֆինանսատնտեսական գործունեության ընթացքում էական խեղաթյուրումներ չեն հայտնաբերվել և ստուգման համապատասխանության տեսակի առումով տրվում է դրական եզրահանգում:

Դավիթ Չիբուխչյանյան՝

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի անդամ

4 մարտի 2019 թվական

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատ,

Բաղրամյան փող. 19, ք. Երևան, Հայաստան

II. ԱՆՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԽԵՂԱԹՅՈՒՐՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՐԱՌՈՒՄՆԵՐ

ՀՀ ԿԱ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՎԻԱՑԻԱՅԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Արտաբյուջետային եկամուտների և ծախսերի վերաբերյալ

2017 թվականին ճշտված նախահաշվով ՔԱԳՎ-ի եկամուտները նախատեսվել են 289,528.8 հազ. դրամի չափով, փաստացի եկամուտները կազմել են 289,814.4 հազ. դրամ:

Արտաբյուջետային միջոցների հաշվին նախահաշվով ՔԱԳՎ-ի ծախսերը հաստատվել են 409,934.2 հազ. դրամ, դրամարկղային ծախսերը կազմել են 292,157.6 հազ. դրամ կամ նախատեսվածի 71.3%-ը:

Հաստատված ընդհանուր ծախսերից 63,870.2 հազ. դրամը (15.6%-ը) նախատեսվել և նույն չափով ուղղվել է «աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարումներ» հոդվածով նախատեսված ծախսերի կատարմանը:

«Գործուղումների և շրջագայության ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել է 71,535.1 հազ. դրամի ծախս (հաստատված ծախսերի 17.5%-ը), դրամարկղային ծախսը կազմել է 26,239.8 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 36.7%-ը:

Պայմանագրային այլ ծառայությունների ձեռք բերման նպատակով նախատեսվել են 44,599.7 հազ. դրամի ծախսեր (հաստատված ընդհանուր ծախսերի 10.9%-ը), դրամարկղային ծախսը կազմել է 9,710.6 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 21.8%-ը:

«Ընթացիկ պահպանում և նորոգում» հոդվածով նախատեսվել են 15,400.0 հազ. դրամի ծախսեր (հաստատված ընդհանուր ծախսերի 3.8%-ը), դրամարկղային ծախսը կազմել է 9,483.8 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 61.6%-ը:

«Նյութեր (ապրանքներ)» հոդվածով նախատեսվել են 11,240.0 հազ. դրամի ծախսեր (հաստատված ընդհանուր ծախսերի 2.7 %-ը), դրամարկղային ծախսը կազմել է 6,289.9 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 56.0%-ը:

2018 թվականին ճշտված նախահաշվով ՔԱԳՎ-ի եկամուտները նախատեսվել են 840,420.3 հազ. դրամի չափով, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ փաստացի եկամուտները կազմել են 844,394.4 հազ. դրամ՝ արդեն իսկ ապահովելով տարեկան նախահաշվային ցուցանիշի կատարումը:

2018 թվականին արտաբյուջետային միջոցների հաշվին ՔԱԳՎ-ի նախահաշվով ծախսերը հաստատվել են 958,482.6 հազ. դրամ (որը 233.8%-ով գերազանցել է 2017

թվականի նույն ցուցանիշը), դրամարկղային ծախսերը 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ կազմել են 328,355.8 հազ. դրամ:

Հաստատված ընդհանուր ծախսերից 64,668.8 հազ. դրամը (հաստատված ծախսերի 6.7%-ը) նախատեսվել է ուղղել «աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարումներ» հոդվածով նախատեսված ծախսերի կատարմանը, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ դրամարկղային ծախսը կազմել է 41,640.5 հազ. դրամ, կամ տարեկան նախատեսված ծախսի 64.4%-ը:

«Գործուղումների և շրջագայության ծախսեր» հոդվածով՝ չնայած 2017 թվականի 36.7%-ի չափով ցածր կատարողականին, 2018 թվականին ծախսերը նախատեսվել են 99,744.1 հազ. դրամի չափով (հաստատված ընդհանուր ծախսերի 10.4%-ը), 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ դրամարկղային ծախսը կազմել է 23,362.4 հազ. դրամ, որը կազմում է տարեկան ցուցանիշի 23.4%-ը:

Նույն պատկերն է արձանագրվել նաև «պայմանագրային այլ ծառայությունների ձեռք բերում» հոդվածով նախատեսված ծախսերի մասով: Այսպես՝ 2018 թվականի ծախսերը նախատեսվել են 104,231.9 հազ. դրամ, մինչդեռ 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ դրամարկղային ծախսը կազմել է ընդամենը 2,642.3 հազ. դրամ, կամ տարեկան ցուցանիշի 2.5%-ը:

«Ընթացիկ պահպանում և նորոգում» հոդվածով նախատեսվել են 436,425.2 հազ. դրամի ծախսեր (հաստատված ընդհանուր ծախսերի 45.5%-ը), դրամարկղային ծախսը կազմել է 171,298.7 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 39.3%-ը:

«Նյութեր (ապրանքներ)» հոդվածով նախատեսվել են 20,893.8 հազ. դրամի ծախսեր, փաստացի ծախսը կազմել է 6,021.9 հազ. դրամ, կամ նախատեսված ցուցանիշի 28.8%-ը: Ընդ որում, 2017 թվականին 11,240.0 հազ. դրամի չափով հաստատված ծախսերի պարագայում դրամարկղային ծախսը կազմել է 6,289.9 հազ. դրամ, իսկ կատարողականը՝ 56.0%-ը:

Այսպիսով՝ ՔԱԳՎ-ի կողմից արտաբյուջետային միջոցների ծախսերի պլանավորումը կատարվել է թերություններով՝ հաշվի չեն առնվել և չեն գնահատվել կատարվելիք ծախսերի իրական ծավալներն ու նախորդ տարվա փաստացի ծախսերը, իսկ առանձին դեպքերում դրանք անհիմն ավելացվել են՝ ծախսային հոդվածների միջև արտաբյուջետային միջոցներն ամբողջությամբ բաշխելու նպատակով, ինչը հիմնավորվել է նաև կատարողականների ցածր մակարդակով:

Ընտրանքային կարգով առանձին հոդվածներով կատարված ծախսերի արդյունավետության և օրինականության շուրջ իրականացված ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրվել է հետևյալը՝

➤ ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային միջոցների գոյացման և տնօրինման մասին 2017 թվականի տարեկան հաշվետվության համաձայն՝ «աշխատանքի վարձատրություն» հոդվածով պարգևատրումների, դրամական խրախուսումների և հատուկ վճարների մասով տարեկան ճշտված նախահաշվով հաստատվել է 63,870.2 հազ. դրամի ծախս, դրամարկային (փաստացի) ծախսը կազմել է 63,870.2 հազ. դրամ, որից՝

- 30,592.2 հազ. դրամի չափով ծախսը կատարվել է ՔԱԳՎ-ի պետի 2017 թվականի ապրիլի 7-ի թիվ 96-Ա, հունիսի 22-ի թիվ 172-Ա, օգոստոսի 30-ի թիվ 227-Ա, սեպտեմբերի 25-ի թիվ 246-Ա և դեկտեմբերի 12-ի թիվ 316-Ա հրամանների հիման վրա,
- 29,762.0 հազ. դրամի չափով ծախսը կատարվել է ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի ղեկավարի 2017 թվականի ապրիլի 7-ի թիվ 33-Ա, հունիսի 22-ի թիվ 66-Ա, օգոստոսի 30-ի թիվ 110-Ա, սեպտեմբերի 25-ի թիվ 115-Ա, դեկտեմբերի 12-ի թիվ 159-Ա հրամանների հիման վրա,
- 3,388.0 հազ. դրամի չափով պարգևատրվել են երեք վարորդներ և մեկ օպերատոր՝ ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի ղեկավարի 2017 թվականի մայիսի 10-ի թիվ 52-Ա, հունիսի 5-ի թիվ 60-Ա, հուլիսի 4-ի թիվ 69-Ա, օգոստոսի 2-ի թիվ 92-Ա, սեպտեմբերի 5-ի թիվ 112-Ա, հոկտեմբերի 4-ի թիվ 118-Ա և նոյեմբերի 2-ի թիվ 134-Ա հրամանների հիման վրա,
- Մեկ աշխատակցի տրվել է 128.0 հազ. դրամի չափով օգնություն:

Պարգևատրումների գործընթացը պատշաճ կանոնակարգված չէ

Աշխատակիցներին պարգևատրելու վերաբերյալ ՔԱԳՎ-ի պետի և աշխատակազմի ղեկավարի հրամաններում հղումներ չեն կատարվել այն չափանիշներին, համապատասխան աշխատանքների գնահատականներին կամ ստացված արդյունքներին, որոնք թույլ կտան գնահատել պարգևատրման ենթակա պաշտոնատար անձանց (հանրային ծառայողների) ընտրությունը, նրանց պարգևատրման հիմքերը և չափերը:

Հատկանշական է, որ 2017 թվականի ընթացքում անձնակազմի պարգևատրումը կատարվել է եռամսյակային պարբերականությամբ, մինչդեռ չորս աշխատակիցներ

Պարգևատրման հրամանի նախագծերը չեն համաձայնեցվել ՔԱԳՎ-ի պետի տեղակալի և իրավաբանական ստորաբաժանման պետի հետ

(երեք վարորդ և մեկ գործավար-օպերատոր) ապրիլ-դեկտեմբեր ամիսներին պարգևատրվել են ամսական կտրվածքով:

Չի ապահովվել նաև ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի ներքին գործավարության կարգի վերաբերյալ 2013 թվականի դեկտեմբերի 28-ին

ընդունված թիվ 257-Ն հրամանի 59-րդ կետի պահանջի կատարումը՝ կապված պարգևատրման հրամանների պատրաստման և արձակման գործընթացների հետ: Մասնավորապես, աշխատակիցների պարգևատրման մասին ոչ մի հրամանի նախագիծ չի համաձայնեցվել ՔԱԳՎ-ի պետի տեղակալի և իրավաբանական ստորաբաժանման պետի հետ:

**ՔԱԳՎ-ի պետն
ինքնապարգևատրվել է
2,683.0 հազ. դրամի չափով,
մինչդեռ նշված պաշտոնատար
անձի պարգևատրման
լիազորությունները
պատկանում են ՀՀ
վարչապետին**

**2017թ. 5,371.0 հազ. դրամի
չափով պարգևատրման
գումարների վճարումը
պատշաճ չի հիմնավորվում:
Որոշ պարգևատրված
աշխատակիցներ ՔԱԳՎ-ում
չեն ունեցել անգամ երկամսյա
աշխատանքային ստաժ**

չառնելով այն հանգամանքը, որ առանձին դեպքերում աշխատակիցները չեն ունեցել ՔԱԳՎ-ում անգամ երկամսյա աշխատանքային ստաժ: Օրինակ՝ ժամկետային աշխատանքային պայմանագրով աշխատակիցն ընդունվել է աշխատանքի 2017 թվականի նոյեմբերի 2-ին, իսկ նույն թվականի դեկտեմբերի 12-ին, կամ 40 օր անց՝ առանց հիմնավորման, պարգևատրվել է 386.0 հազ. դրամի չափով: Բերված օրինակը վկայում է այն մասին, որ ՔԱԳՎ-ում պարգևատրման մասով արդյունավետ չի գործում

**Պարգևատրման մասով, ցածր
է ներքին հսկողության
համակարգի
արդյունավետությունը**

Չի պահպանվել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 25-րդ հոդվածի պահանջը՝ 2017 թվականին ՔԱԳՎ-ի պետն իր արձակված հրամաններով իրեն պարգևատրել է 2,683.0 հազ. դրամի չափով, այն դեպքում, երբ նշված պաշտոնատար անձի պարգևատրման լիազորությունները պատկանում են ՀՀ վարչապետին:

Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել են ժամկետային աշխատանքային պայմանագրով աշխատող անձանց (ոչ հանրային ծառայողների) պարգևատրման գործընթացները, որի արդյունքում պարզվել է, որ 2017 թվականի ընթացքում՝ առանց պատշաճ իրավական հիմնավորումների, վճարվել են 5,371.0 հազ. դրամի չափով պարգևատրման գումարներ, հաշվի

ներքին հսկողական համակարգը, և լիարժեք չեն օգտագործվում վերջինիս հնարավորությունները՝ պարգևատրման համար նախատեսված ֆինանսական միջոցների օգտագործման նկատմամբ պատշաճ հսկողություն իրականացնելու գործում:

➤ ՔԱԳՎ-ի բյուջետային միջոցների գոյացման և տնօրինման մասին 2017 թվականի տարեկան հաշվետվության համաձայն՝ «աշխատանքի վարձատրություն» 4112000 քաղաքացիական, դատական և պետական այլ ծառայողների պարգևատրում հոդվածով տարեկան ճշտված նախահաշվով հաստատվել է 13,293.6 հազ. դրամի ծախս,

դրամարկղային (փաստացի) ծախսը կազմել է 13,293.6 հազ. դրամ, որից՝ հունվար և հուլիս ամիսներին 6,646.8 հազարական դրամ հավասար չափերով:

Չի պահպանվել Օրենքի պահանջը, ըստ որի քաղ. ծառայողը չի կարող ստանալ պարգևատրում, եթե պարգևատրում տալու վերաբերյալ որոշում ընդունելու պահին նա չի հանդիսացել քաղ. ծառայող

Քաղաքացիական ծառայողներին վճարված պարգևատրումների ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ չի պահպանվել «Քաղաքացիական ծառայողների վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը՝ ըստ որի քաղաքացիական ծառայողը չի կարող ստանալ պարգևատրում, եթե կիսամյակային հաշվետվությունը գնահատվել է բացասական,

կամ պարգևատրում տալու վերաբերյալ որոշում ընդունելու պահին նա չի հանդիսացել քաղաքացիական ծառայող: Այսպես, աշխատակիցը որպես քաղաքացիական ծառայող (վարչության պետ), նշանակվել է ՔԱԳՎ-ի պետի 21.03.17թ.-ի թիվ 80-Ա հրամանով, իսկ նույն թվականի հուլիս ամսին ստացել է քաղաքացիական ծառայության պարգևատրում՝ 282.0 հազ. դրամի չափով: Նույն կերպ, անձը ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի ղեկավարի 03.05.2017 թվականի թիվ 47-Ա հրամանով նշանակվել է վարչության պետի տեղակալի պաշտոնում, իսկ հուլիս ամսին ստացել է քաղաքացիական ծառայողի պարգևատրում 248.7 հազ. դրամի չափով:

➤ **Աշխատողների ՀՀ տարածքում և օտարերկրյա պետություններ գործուղման ծախսեր**

Չի պահպանվել գործուղվող աշխատողին գործուղման ծախսերի հատուցումը գործուղում մեկնելուց առնվազն մեկ օր առաջ տրամադրելու պահանջը

Չի պահպանվել ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի թիվ 2335-Ն որոշմամբ հաստատված 1-ին հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» գլխի 9-րդ կետի պահանջն՝ ըստ որի գործուղվող աշխատողին գործուղման ծախսերի հատուցումը տրվում է

գործուղում մեկնելուց առնվազն մեկ օր առաջ:

Օրինակ՝

- ✓ 24.03.2017 թվականի թիվ 27-Ա հրամանով գործուղումը նախատեսվել է մարտի 28-29-ին, վճարումը կատարվել է 04.04.2017 թվականին,
- ✓ 08.02.2017 թվականի թիվ 13-Ա հրամանով գործուղումը նախատեսվել է փետրվարի 10-11-ին, վճարումը կատարվել է 04.04.2017 թվականին և այլն:

Չի պահպանվել ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի թիվ 2335-Ն որոշմամբ հաստատված 1-ին հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» գլխի 9-րդ կետի պահանջն՝ ըստ որի գործուղումից վերադառնալուց և աշխատանքի

ներկայանալուց հետո գործուղման ծախսերը հաստատող փաստաթղթերը ներկայացվելու դեպքում 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում հատուցման ենթակա է համարվում գիշերավարձի և ճանապարհածախսի գումարի տարբերությունը, բայց ոչ ավելի, քան կարգով սահմանված առավելագույն չափով: **Չի պահպանվել նաև ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի թիվ 2335-Ն որոշմամբ հաստատված 1-ին հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» գլխի 10-րդ կետի պահանջը**, որով սահմանվել է, որ «ոչ պետական և ոչ համայնքային բյուջեներից ֆինանսավորման դեպքում Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն և օտարերկրյա պետություններ գործուղման դեպքում գործուղման ծախսերի՝ որոշման թիվ 2 հավելվածով նախատեսված չափերը համարվում են նվազագույն չափեր»: Իրականում, 5 դեպքում գործուղված աշխատակիցներին վճարվել է սահմանված չափերից ավելի գումար:

5 դեպքում գործուղված աշխատակիցներին վճարվել է սահմանված չափերից ավելի գումար

➤ **Ներկայացուցչական ծախսեր**

Բացահայտվել են մի շարք դեպքեր, երբ որոշակի միջոցառման ընթացքում կատարման համար նախատեսված ներկայացուցչական ծախսերը կատարվել են միջոցառման ավարտից հետո

ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային միջոցներից 2017 թվականի հաստատված նախահաշվով «ներկայացուցչական ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել է 21,503.3 հազ. դրամի ծախս, փաստացի ծախսը կազմել է 4,690.3 հազ. դրամ (21.8%): 2018 թվականին հաստատված նախահաշվով նույն հոդվածով ծախսերը նախատեսվել են 38,984.2 հազ. դրամ, 01.10.2018թ.-ի դրությամբ փաստացի

ծախսը կազմել է 1,366.3 հազ. դրամ:

Կատարված ներկայացուցչական ծախսերի ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը՝

- 2017 թվականի սեպտեմբերի 25-ից 29-ը Երևանում տեղի է ունեցել ICAO 24-րդ հանդիպումը, որի շրջանակներում, համաձայն 05.10.2017 թվականի թիվ 1 ընդունման-հանձնման արձանագրության՝ հոկտեմբերի 5-ին, հյուրասիրության նպատակով, կատարվել է 194.2 հազ. դրամի ապրանքների գնում: Նույն օրը՝ համաձայն 05.10.2017 թվականին դուրս գրված հաշիվ-ապրանքագրի և թիվ 1 ընդունման-հանձնման արձանագրության, մեկ այլ մատակարարից ձեռք են բերվել ևս 78.6 հազ. դրամի ապրանքներ, այլ կերպ՝ հյուրասիրության նպատակով ապրանքները ձեռք են բերվել պատվիրակության մեկնելուց հետո:
- 2018 թվականի ապրիլի 14-ից 18-ը Սիրիայի Արաբական Հանրապետության պատվիրակության այցի շրջանակներում նախատեսվել է երկու անգամ 8 անձի համար կազմակերպել հյուրասիրություն: 2018 թվականի ապրիլի 25-ին ձեռք են

բերվել 215.4 հազ. դրամի ապրանքներ, որի վերաբերյալ նույն օրը կազմվել է ընդունման-հանձնման արձանագրություն: Փաստորեն, ըստ 25.04.2018 թվականի հաշիվ-ապրանքագրի՝ ապրանքների մատակարարումը կատարվել է պատվիրակության մեկնելուց հետո, և այլն:

➤ **Վառելիքի ծախսեր**

ՔԱԳՎ-ի 2017 թվականի ճշտված բյուջեով «տրանսպորտային նյութեր» հոդվածով նախատեսվել են 1,941.4 հազ. դրամի, իսկ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին՝ 3,274.8 հազ. դրամի ծախսեր: Բյուջետային միջոցների հաշվին փաստացի ծախսը կազմել է 4,236.8 հազ. դրամ, իսկ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին կատարված դրամարկղային ծախսը կազմել է 2,411.7 հազ. դրամ:

2018 թվականի ճշտված բյուջեով «տրանսպորտային նյութեր» հոդվածով նախատեսվել են 2,441.4 հազ. դրամի, իսկ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին՝ 3,035.0 հազ. դրամի ծախսեր: 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ բյուջետային միջոցների հաշվին փաստացի ծախսը կազմել է 909.2 հազ. դրամ, իսկ արտաբյուջետային միջոցների հաշվին կատարված դրամարկղային ծախսը կազմել է 1,137.5 հազ. դրամ:

ՔԱԳՎ-ի կողմից հաշվետու ժամանակաշրջանում շահագործվել են 3՝ Shkoda Rapid 111 SS 60, Shkoda Rapid 101 SS 60 և Տոյոտա Կոռոլա 110 SS 60 մակնիշի ավտոմեքենաներ, որոնց կողմից 2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ օգտագործվել է համապատասխանաբար՝ 12960 և 9380 լիտր վառելիք:

Ավտոմեքենաների երթուղային թերթերում հաշվառումը կատարվել է ամսական կտրվածքով՝ առանց օրական հաշվարկի

Շաբաթ-կիրակի օրերի համար դուրս գրված վառելիքի քանակը (6412 լիտր) չի հիմնավորվել: Ավելի վճարված գումարը կազմել է 2,250.2 հազ. դրամ

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ավտոմեքենաների երթուղային թերթերում հաշվառումը կատարվել է ամսական կտրվածքով՝ առանց օրական հաշվարկի: Ընդ որում, վառելիքի ծախսում ներառվել են նաև շաբաթ և կիրակի օրվա ծախսերը, մինչդեռ այդ օրերի համար չեն արձակվել հրամաններ դրանք աշխատանքային օր համարելու համար: Ելնելով վերոնշյալից, շաբաթ-կիրակի օրերի համար դուրս գրված վառելիքի քանակը (2017 թվականին՝ 3776 լիտր և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 2636 լիտր)

փաստաթղթերով (համապատասխան հրամաններով) չի հիմնավորվել:

Հաշվարկները ցույց են տվել, որ 2017 թվականին ավելի վճարված գումարը կազմել է 1,260.7 հազ. դրամ, իսկ 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 989.5 հազ. դրամ:

2. «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին հատկացված դրամաշնորհային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ

ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային միջոցների գոյացման և տնօրինման մասին 2017 թվականի տարեկան հաշվետվության համաձայն՝ «ընթացիկ դրամաշնորհներ պետական և համայնքային առևտրային կազմակերպություններին» հոդվածով տարեկան ճշտված նախահաշվով հաստատվել է 142,966.4 հազ. դրամի ծախս, դրամարկային (փաստացի) ծախսը կազմել է 137,111.2 հազ. դրամ:

ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի և «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ի միջև 2017 թվականի փետրվարի 22-ին կնքվել է թիվ 4 պայմանագիրը՝ համաձայն որի օդաչու-ուսանողների ուսումնավարժանքային թոհիքների իրականացման և թոհիքային հմտություններ ձեռք բերելու նպատակով ՔԱԳՎ-ն ընկերությանը հատկացնում է 141,033.2 հազ. դրամ, որը փոխանցվում է ընկերությանը 2017 թվականի հունվար ամսից՝ 10 օդաչու-ուսանողների 480 թոհիքային ժամ (մեկ ժամի արժեքը սահմանվել է 293.0 հազ. դրամ)՝ ուսումնավարժանքային թոհիքներն իրականացնելու նպատակով:

Ընդ որում, պայմանագիրը կնքվել է փետրվարի 22-ին, մինչդեռ պայմանագրում նշվել է, որ 10 օդաչու-ուսանողների 480 թոհիքային ժամ ուսումնավարժանքային թոհիքներն իրականացնելու են հունվար ամսից:

Վերոնշյալ պայմանագրով սահմանված պայմանագրային պարտավորությունների կատարման հաշվարկն իրականացվել է վառելիքի ծախսի հաշվարկով, իսկ «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին մատուցված ծառայությունների համար Diamond DA 40 ինքնաթիռի վարձակալության համար վճարումներն իրականացվել են առանց վառելիքի ծախսի: Վառելիքի ծախսի ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը՝

Ըստ ներկայացված տեղեկանք-հաշվարկների, վառելիքի փաստացի ծախսը կազմել է 2,435.0 հազ. դրամ այն դեպքում, երբ «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին փոխանցվել է 4,032.0 հազ. դրամ

Կնքված պայմանագրային գումարի մեջ ներառվել է 4,334.4 հազ. դրամի չափով վառելիքի ծախս, իսկ ըստ ներկայացված տեղեկանք-հաշվարկների, փաստացի ծախսը կազմել է 2,435.0 հազ. դրամ այն դեպքում, երբ «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին փոխանցվել է 4,032.0 հազ. դրամ: Առանց վառելիքի ծախսի՝ պայմանագրի գումարը հաշվարկվել է 136,699.0 հազ. դրամի, իսկ փաստացի ծախսը՝ 136,141.0 հազ. դրամի չափով:

«Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն՝ հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին օդաչու-ուսանողների ուսումնավարժանքային թոհիքների ծախսերը հաշվարկվել են 138,581.0 հազ. դրամի, այդ թվում՝ վառելիքի ծախսը 2,435.0 հազ. դրամի չափով, որը հատկացվում է «Ավիաուսումնական

կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից: Փաստորեն, վճարումը կազմել է 136,141.0 հազ. դրամ՝ որից 5,000.0 հազ. դրամն «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին նախորդ տարիներին ավելի վճարված գումարն է:

ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի և «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ի միջև 2018 թվականի մայիսի 4-ին կնքվել է թիվ 2 պայմանագիրը (պետական պատվերի շրջանակներում գումար հատկացնելու մասին)՝ համաձայն որի օդաչու-ուսանողների ուսումնավարժանքային թոփքների իրականացման և թոփքային հմտություններ ձեռք բերելու նպատակով Գլխավոր վարչությունն ընկերությանը հատկացնում է 78,700.2 հազ. դրամի դրամաշնորհ, որը փոխանցվում է ընկերությանը 2018 թվականի մայիս

**Կողմերի միջև
պայմանագրային
պարտավորությունների
կատարման հիմքում ընկած
հաշվարկում, նախորդ տարվա
օրինակով, չի ներառվել
վառելիքի ծախսը**

ամսից սկսած՝ 6 օդաչու-ուսանողների 300 թոփքային ժամ (մեկ ժամի արժեքը սահմանվել է 262.3 հազ. դրամ)՝ ուսումնավարժանքային թոփքներն իրականացնելու նպատակով: Կողմերի միջև պայմանագրային պարտավորությունների կատարման հիմքում ընկած հաշվարկում, նախորդ տարվա օրինակով, չի ներառվել վառելիքի ծախսը:

2018 թվականի սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված տեղեկանք-հաշվարկով մատուցված ծառայությունները Diamond DA 40 ինքնաթիռի 240 թոփքային ժամի դիմաց վարձակալության վճարը կազմել է 64,360.9 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 2017 թվականին վճարված 1,417.4 հազ. դրամի վառելիքի ծախսը: Նույն ժամանակաշրջանի համար վճարվել է 62,943.0 հազ. դրամ, այդ թվում՝ կատարվել է նախորդ տարիներին «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին 8,332.7 հազ. դրամի չափով ավելի հաշվանցված գումարներից պակաս վճարում:

Վերոնշյալ հաշվանցված գումարների հետգանձումը կատարվել է ՔԱԳՎ-ի ներքին աուդիտի բաժնի պետի կողմից 14.12.2016թ.-ին կազմված աուդիտորական վերջնական հաշվետվության հիման վրա, որով առաջարկվել է «Ավիաուսումնական կենտրոն» ՓԲԸ-ին՝ վերադարձնել ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային հաշվին 17,798,732.0 դրամ, այդ թվում՝ «Մեյն Ավիեյշն Տեքնիքս» ՍՊԸ-ից 13,332.7 հազ. դրամ

**2018 թվականի հոկտեմբերի
25-ի դրությամբ «Արմենիա
էյրվեյզ» ՍՊԸ-ից
ընկերությունը հաշվարկված
գումարի վերադարձը չի
ապահովվել**

(8,332.7+5,000.0), որը հաշվարկներով նվազեցվել է, ինչպես նաև 4,466.0 հազ. դրամի գումար՝ «Արմենիա էյրվեյզ» ՍՊԸ-ից: 2018 թվականի հոկտեմբերի 25-ի դրությամբ «Արմենիա էյրվեյզ» ՍՊԸ-ից ընկերությունը հաշվարկված գումարի վերադարձը չի ապահովվել:

3. ՔԱԳՎ-ի գործառնությունների իրականացման վերաբերյալ

3.1. ՀՀ-ում օդանավերի պետական գրանցում, ապագրանցում, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրում

ՀՀ-ում օդանավերի պետական գրանցման, ապագրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրման գործընթացները կարգավորվում են Չիկագոյի «Միջազգային քաղաքացիական ավիացիայի մասին կոնվենցիայի», «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի և ՔԱԳՎ-ի 2004 թվականի դեկտեմբերի 9-ի թիվ 192-Ն հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ օդանավերի պետական գրանցման, օդանավերի պետական ռեգիստրի վարման ու թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների տրման և օտարերկրյա թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատների ճանաչման» կարգով (այսուհետ՝ Կարգ):

2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ ՀՀ-ում գրանցվել և/կամ վերագրանցվել են համապատասխանաբար՝ 22 և 24 օդանավեր

2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ ՀՀ-ում գրանցվել և/կամ վերագրանցվել են համապատասխանաբար՝ 22 և 24 օդանավեր (հավելված 1): Համաձայն Կարգի՝ օդանավերի գրանցումը կատարվում է օդանավի սեփականատիրոջ հայտի հիման վրա՝

դրան կից բոլոր փաստաթղթերի առկայության դեպքում: Վարչության համապատասխան մասնագետների կողմից իրականացվել է փաստաթղթերի ուսումնասիրություն, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև օդանավի ֆիզիկական վիճակի տեսչական ստուգում:

Օդանավի գրանցումը և վկայականի տրամադրումը կատարվում է հայտը մուտքագրվելուց հետո՝ 15 օրվա ընթացքում:

Որոշ օդանավերի գրանցումը և թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրումը կատարվել է 3-ից մինչև 20 օր ուշացումով

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը՝
✓ EK-H001, EK32408, EK32703 ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավերի գրանցումը և թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրումը կատարվել է 3-ից մինչև 20 օր ուշացումով: Կարգի 4-րդ կետով սահմանվել է, որ օդանավի ֆիզիկական վիճակն ուսումնասիրելու

նպատակով տեսչական ստուգման անհրաժեշտության դեպքում ժամկետը կարող է երկարաձգվել՝ առանց այդ ժամկետի տևողությունն ամրագրելու: Այս պարագայում օդանավերի գրանցման և թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման համար Կարգի անկատարության հետևանքով սահմանված ժամկետները կորցնում են իրենց իմաստը՝ ժամկետային սահմանափակումների բացակայության պատճառով,

ինչը կարող է հանգեցնել գրանցման և սերտիֆիկացման գործընթացներում սուբյեկտիվ մոտեցման դրսևորմանը:

✓ Օդանավերի գրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրման համար ներկայացված հայտերի և դրան կից փաստաթղթերի ուսումնասիրությամբ արձանագրվել են ՔԱԳՎ-ի կողմից որոշ հայտերի մերժման դեպքեր: Օրինակ՝ մերժել են

- «Մարս Ավիա» ՓԲԸ-ի կողմից շահագործմանն ընդունվող (ԱՆ-72-100Դ տիպի գ/հ 365.720.30.425) օդանավի գրանցման հայտը (2018 թվականի մայիսի 14-ի N1.4/7.1/1006-18 գրություն, հետագայում ընկերությունը տվյալ օդանավի մասով այլևս չի դիմել գրանցման),
- «Մարս Ավիա» ՓԲԸ-ի կողմից շահագործվող Ան-26 (EK26005) օդանավի թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրման հայտը (2017 թվականի մայիսի 22-ի N1.4/7.1/1030-17 գրություն, ընկերությունը հետագայում ստացել է սերտիֆիկատ),
- «Ավիակոմպանիա Արմենիա» ՍՊԸ-ի կողմից շահագործվող Բ737-500 տիպի (EK73736) օդանավի գրանցման, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրման հայտերը (2017 թվականի հունիսի 13-ի N1.4/7.1/1172-17 գրություն, հետագայում ստացել է սերտիֆիկատ),
- «Ատլանտիս Յուրոփիան Էյրվեյզ» ՍՊԸ-ի կողմից շահագործմանն ընդունվող (Ա-320-231 տիպի գ/հ 0260) օդանավի գրանցումը և թռիչքային պիտանիության տրամադրման հայտերը (2018 թվականի հուլիսի 31-ի N1.4/7.1/1650-18 գրություն, հետագայում տվյալ օդանավի մասով այլևս չի դիմել գրանցման),
- «Ատլանտիս Յուրոփիան Էյրվեյզ» ՍՊԸ-ի կողմից շահագործվող Բ737-500 տիպի գ/հ 26297 (EK73797) օդանավի գրանցումը և թռիչքային պիտանիության տրամադրման հայտերը (2018 թվականի մայիսի 25-ի N1.4/7.1/1102-18 գրություն, հետագայում ստացել է սերտիֆիկատ),
- «Ատլանտիս Յուրոփիան Էյրվեյզ» ՍՊԸ-ի կողմից շահագործվող Ա320-211 տիպի, գ/հ 0229 (EK32008) օդանավի գրանցումը և թռիչքային պիտանիության տրամադրման հայտերը (2017 թվականի հունիսի 15-ի N1.4/7.1/1210-17 գրություն, հետագայում ստացել է սերտիֆիկատ):

ՔԱԳՎ-ի կողմից չի պահպանվել Կարգի 4-րդ կետի պահանջը, որով թերի փաստաթղթերով հայտերի մերժում նախատեսված չէ

Կարգի 4-րդ կետով սահմանվել է, որ ներկայացված փաստաթղթերի անհամապատասխանության կամ ոչ լրիվ ներկայացման դեպքում ՔԱԳՎ-ն գրավոր պետք է տեղեկացնի ավիաընկերությանը թերությունների մասին, այլ ոչ թե մերժի ներկայացված հայտերը: Այլ կերպ՝

ՔԱԳՎ-ի կողմից չի պահպանվել Կարգի 4-րդ կետի պահանջը, որով թերի փաստաթղթերով հայտերի մերժում նախատեսված չէ:

**Թույլ են տրվել
գործընթացների
հերթականությունը
չպահպանելու դեպքեր: Առանց
մասնագետի կարծիքի տրվել է
սերտիֆիկատ**

թոփքների, որից հետո կարող է տրվել թոփքային պիտանիության սերտիֆիկատ: Իրականում, թույլ են տրվել գործընթացների հերթականությունը չպահպանելու դեպքեր, մասնավորապես, EK2815 և EK73797 ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավեր թոփքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրման համար հայտում ՔԱԳՎ-ի ներկայացուցչի գրառումը կատարվել է սեփականատիրոջը թոփքային պիտանիության սերտիֆիկատ տրամադրելուց հետո 1-30 օր ուշացումով, այսինքն՝ առանց մասնագետի կարծիքի տրվել է սերտիֆիկատ:

**Օդանավերի մեծ մասը (2017
թվականին՝ 18, 2018
թվականի հոկտեմբերի 1-ի
դրությամբ՝ 15 օդանավ)
բազավորված են օտարերկրյա
պետություններում
(հիմնականում՝ աֆրիկյան
երկրներում):**

**ՔԱԳՎ-ն օժտված չէ
օդանավերի բազավորման
երկրում
ավիաընկերությունների
գործունեության նկատմամբ
հսկողական
գործառույթներով, որը կարող
է հանգեցնել ՀՀ-ում
գրանցված օդանավերի այլ
երկրներում անօրինական
գործարքներում ներգրավմանը**

ավիաընկերությունների գործունեության նկատմամբ հսկողական գործառույթներով, որը կարող է հանգեցնել ՀՀ-ում գրանցված օդանավերի այլ երկրներում անօրինական գործարքներում ներգրավմանը:

Համապատասխան հսկողական մեխանիզմների բացակայությունը հնարավորություն չի ընձեռում տիրապետել նրանց կողմից իրականացված

✓ Թոփքային պիտանիության սերտիֆիկատ ստանալու նպատակով սեփականատիրոջ կողմից ներկայացված հայտում ՔԱԳՎ-ի ներկայացուցչի կողմից՝ օդանավի վերաբերյալ փաստաթղթերի և իրականացված տեսչական ստուգումների արդյունքների ուսումնասիրությունից հետո, կատարվում է գրառում, որ օդանավը պիտանի է

✓ ՀՀ-ում օդանավերի գրանցման և թոփքային պիտանիության սերտիֆիկատի տրամադրման համար՝ համաձայն Կարգի 4-րդ կետի, ՔԱԳՎ-ի համապատասխան ստորաբաժանման մասնագետների կողմից իրականացվում են օդանավի ֆիզիկական վիճակի տեսչական ստուգումներ: Ելնելով այն հանգամանքից, որ օդանավերի մեծ մասը (2017 թվականին՝ 18, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 15 օդանավ, տե՛ս հավելված 2) բազավորվել են օտարերկրյա պետություններում (հիմնականում աֆրիկյան երկրներում), տեսչական ստուգում իրականացնելու համար ավիաընկերությունները դիմել են ՔԱԳՎ-ին, և պետի հրամանների հիման վրա ու ավիաընկերությունների միջոցների հաշվին, մասնագետները գործուղվել են օդանավի բազավորման երկիր: Հարկ է նշել, որ ՔԱԳՎ-ն օժտված չէ օդանավերի բազավորման երկրում

գործունեության փաստացի ծավալներին, ինչի արդյունքում առկա են հնարավոր հասույթների թերի հայտարարագրման ռիսկեր: Այսպես, 2017 թվականի ընթացքում երկու ավիաընկերություններ, որոնք ունեցել են 10-ից ավելի օդանավեր (բազավորման վայրը աֆրիկյան երկրներ), համախառն եկամուտ են ցույց տվել համապատասխանաբար, մեկ օդանավի մասով, տարեկան միջինը 1,727.6 հազ. դրամ և 4,733.3 հազ. դրամ:

Տեսչական ստուգումների կատարման հետ կապված գործուղումների ձևակերպումները կատարվել են՝ չպահպանելով գործընթացի սահմանված հաջորդականությունը:

Տեսչական ստուգումների կատարման հետ կապված գործուղումների ձևակերպումները կատարվել են՝ չպահպանելով գործընթացի սահմանված հաջորդականությունը: Օրինակ՝

- EK 74923 (հուլիս 2018թ.), EK 2815 (հուլիս 2018թ.), EK 26005 (հունիս 2018թ.) ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավերի սերտիֆիկացման նպատակով տեսչական ստուգում կատարելու համար ՔԱԳՎ-ի մասնագետը գործուղվել է օդանավի բազավորման օտարերկրյա պետություն՝ առանց ՔԱԳՎ-ի պետի հրամանի:
- Գործուղման հրամանն արձակվել է մինչև օդանավի սեփականատիրոջ կողմից հայտ ներկայացնելը, օրինակ՝ EK2809 օդանավի տեսչական ստուգում իրականացնելու համար գործուղման թիվ 144-Ա հրամանը տրվել է 18.05.2017թ.-ին, իսկ հայտը ներկայացվել է 10.06.2017թ.-ին, EK26133՝ թիվ 11-Ա հրամանն արձակվել է 31.01.2017թ.-ին, հայտը ներկայացվել է 27.02.2017թ.-ին, EK74923՝ թիվ 110-Ա հրամանն արձակվել է 14.04.2017թ.-ին, հայտը ներկայացվել է 27.04.2017թ.-ին, EK2811՝ թիվ 129-Ա հրամանն արձակվել է 10.05.2017թ.-ին, հայտը ներկայացվել է 16.06.2017թ.-ին, EK2801՝ թիվ 293-Ա հրամանն արձակվել է 09.11.2017թ.-ին, իսկ հայտը ներկայացվել է 23.11.2017թ.-ին, EK32008՝ թիվ 165-Ա հրամանն արձակվել է 13.06.2017թ.-ին, հայտը ներկայացվել է 15.06.2017թ.-ին:
- Համապատասխան մասնագետները 2017 թվականի մայիսի 10-ին թիվ 129-Ա (EK 2811) և 2017 թվականի նոյեմբերի 17-ին թիվ 304-Ա (EK 74923) հրամանով գործուղվել են Կիրժաչու և Մոսկվա քաղաքներ (Ռուսաստանի Դաշնություն), իսկ օդանավերն ըստ փաթեթում առկա փաստաթղթերի (սեփականատիրոջ կողմից ներկայացված հայտում նշված է բազավորման երկիրը, այլ փաստաթուղթ օդանավի տեղափոխման վերաբերյալ չկա), բազավորված են եղել Ջուրա քաղաքում (Հարավային Սուդան):
- Մասնագետը մեկնել է գործուղման՝ առանց հրամանի, որն արձակվել է գործուղման մեկնելուց հետո (EK32002 օդանավի տեսչական ստուգումն

իրականացնելու համար 2017 թվականի մայիսի 29-ին արձակվել է թիվ 150-Ա հրամանը, որով մասնագետը գործուղվել է մայիսի 27-ից):

ՀՀ-ում վարվում է օդանավերի պետական ռեգիստր, որում, համաձայն «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի պահանջի, պետք է գրանցվեն օդանավերի վերաբերյալ որոշակի տեղեկություններ, այդ թվում՝ օդանավի ձեռք բերման

Չի կատարվել օդանավերի պետական ռեգիստրի վարման վերաբերյալ «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի պահանջը

մասին, սակայն ոչ ռեգիստրում, և ոչ էլ՝ ռեգիստրի հավելվածում այդ տեղեկատվությունը առկա չէ: **Չի կատարվել օդանավերի պետական ռեգիստրի վարման վերաբերյալ «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի պահանջը:**

Չի կատարվել նաև Կարգի 6-րդ կետի և 6-

րդ կետի բ) ենթակետի պահանջն, ըստ որի՝ ՀՀ-ում գրանցված օդանավերն ընդգրկվում են պետական ռեգիստրում, իսկ գործունեության ժամկետային սահմանափակում ունեցողները՝ ռեգիստրի հավելվածում: Այսպես, EK31001, EK31002, EK72425, EK32003 ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավերը, որոնց չի տրվել թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատ և դրանք գտնվել են տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման գործընթացներում, ժամանակավորապես ռեգիստրի հավելվածի փոխարեն գրանցվել և մուտքագրվել են պետական ռեգիստրում:

Չի կատարվել Կարգի 3-րդ կետի պահանջը՝ EK32400, EK26005 և EK2815 ազգային և գրանցման նիշեր ունեցող օդանավերը համապատասխանաբար՝ 11.04.2016թ.-ին, 26.03.2018թ.-ին և 27.07.2018թ.-ին ստացել են օդանավի գրանցման վկայական, որը պետք է մուտքագրվեր ռեգիստրում: Վերոնշյալ օդանավերի գրանցման վերաբերյալ **տեղեկատվությունը չի ընդգրկվել ռեգիստրում:**

Չի կատարվել Կարգի 29-րդ կետի ե) ենթակետի պահանջը, համաձայն որի՝ օդանավը ռեգիստրից կամ ռեգիստրի հավելվածից հանվում է, եթե օդանավը վերջին 3 տարվա ընացքում չի ունեցել թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատ, տվյալ դեպքում EK86117 (Իլյուշին, Վաստր 1991թ. ԻԼ 86, ուղևորատար), EK20014 (Բոմբարե, Կանադա, CRJ 200, 7282, ուղևորատար) ազգային և գրանցման նիշեր ունեցող օդանավերը համապատասխանաբար՝ 17.04.2004 և 28.09.2009 թվականներին ստացել են անժամկետ օդանավի գրանցման վկայական և վերջին 3 տարվա ընացքում չեն դիմել և չեն ստացել թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատ: Այժմ վերը նշված օդանավերը գտնվում են անօգտագործելի վիճակում ու բազավորված են՝ ԻԼ 86 օդանավը՝ Մոսկվայի Դոմոդեդովո, իսկ CRJ 200 օդանավը՝ Երևանի Զվարթնոց օդակայաններում:

Օդանավերի գրանցման գործողության ժամկետները լրանալուց հետո, որոշ դեպքերում, պետական ռեգիստրում և ռեգիստրի հավելվածում չեն կատարվել գրառումներ օդանավի դուրս գրման, ժամկետի երկարաձգման մասին: EK26008 (օդանավի գրանցման ժամկետը լրացել է 13.10.2015 թվականին), EK32968 (15.09.2016

Օդանավերի գրանցման գործողության ժամկետները լրանալուց հետո, որոշ դեպքերում, պետական ռեգիստրում և ռեգիստրի հավելվածում չեն կատարվել գրառումներ օդանավի դուրս գրման, ժամկետի երկարաձգման մասին

թվականին), EK2809 (20.06.2018 թվականին), EK2815 (27.07.2018 թվականին), EK32805 (08.04.2015 թվականին), EK26310 (06.08.2015 թվականին), EK26710 (06.08.2015 թվականին), EK32803 (08.04.2015 թվականին), EK26804 (06.08.2015 թվականին) ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավերի վերաբերյալ ռեգիստրի հավելվածում կատարվել է գրառում ժամանակավոր գրանցման ժամկետի մասին:

Վերոնշյալ օդանավերի գրանցման գործողության ժամկետը լրանալուց հետո գրանցման ժամկետի երկարաձգման համար հայտ չի ներկայացվել: Համաձայն Կարգի 8-րդ, 10-րդ և 29-րդ կետերի պահանջի, ռեգիստրում կատարված **գրառումը համարվում է անվավեր և օդանավը ենթակա է դուրս գրման**: Բացի այդ, գործողության ժամկետը լրանալու և նոր սերտիֆիկատ ձեռք բերելու դեպքում նախկինում ստացված հին սերտիֆիկատները ենթակա են վերադարձման ՔԱԳՎ: Սակայն EK32703 ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավին (օդանավի գրանցման

Գրանցման սերտիֆիկատի գործողության ժամկետը լրանալուց հետո այն չի վերադարձվել

սերտիֆիկատը տրվել է 01.12.2016 թվականից մինչև 01.12.2017 թվականը) տրված **գրանցման սերտիֆիկատի գործողության ժամկետը լրանալուց հետո այն չի վերադարձվել**:

Նույն կերպ չեն վերադարձվել նաև EK74036 (օդանավի գրանցման սերտիֆիկատը 13.04.2017-20.07.2017 թվականը), EK26133 (օդանավի գրանցման սերտիֆիկատը 13.04.2017-19.01.2018 թվականը, թռիչքային պիտանիության սերտիֆիկատը՝ 13.04.2017-22.06.17 թվականը) ազգային և գրանցման նիշ ունեցող օդանավերի սերտիֆիկատները: Հարկ է նշել, որ Կարգի 10-րդ կետով կարգավորված չէ սերտիֆիկատի վերադարձման գործընթացը, մասնավորապես, չեն սահմանվել վերադարձի թույլատրելի ժամկետները:

Ռեգիստրում և ռեգիստրի հավելվածում գրանցված յուրաքանչյուր քաղաքացիական օդանավին շնորհվում է ազգային և գրանցման նիշ՝ ըստ Կարգի 22-րդ հոդվածի: Բոինգ 737-500 սերիա 26336, Ան-28 սերիա 1Aj005-01 օդանավերի մասով, մինչև ռեգիստրում գրանցելը և օդանավի գրանցման վկայական տրամադրելը, սեփականատիրոջ կողմից ներկայացված օդանավի գրանցման հայտում արդեն նշվել են նախապես շնորհվող ազգային և գրանցման նիշերը՝ համապատասխանաբար՝ EK73736 և EK2801:

3.2 ՀՀ-ում օդանավ շահագործողի վկայականի տրամադրում

ՀՀ-ում օդանավ շահագործողի վկայականի տրման գործընթացը կարգավորվում է Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության (ԻԿԱՕ) թիվ 6 հավելվածով, «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով, ինչպես նաև՝ ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 6-ի թիվ 963-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Օդանավ շահագործողի վկայական տալու» կարգով (այսուհետ՝ Կարգ):

ՀՀ-ում օդանավ շահագործողի վկայական ստանալու համար՝ համաձայն Կարգի 10-րդ կետի 8-րդ ենթակետի, 11-րդ կետի 2-րդ ենթակետի, ավիաընկերությունը հայտ է ներկայացնում ՔԱԳՎ (պահանջվող այլ փաստաթղթերի հետ միասին)՝ առնվազն մեկ պիտանի օդանավի սեփականատեր կամ վարձակալ (ենթավարձակալ) լինելու վերաբերյալ, կամ կնքել է օդանավի ձեռք բերման, վարձակալության կամ ենթավարձակալության հանձնման վերաբերյալ մտադրությունների հուշագիր:

«Ատլանտիս Արմենիան Էյրլայնզ» ՍՊԸ-ն օդանավ շահագործողի վկայական ստանալու համար ներկայացրել է մտադրությունների հուշագիր (կնքվել է 2018 թվականի փետրվար 15-ին՝ «Ձանգեգուրի Պղնձամուրիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի հետ), որի հիման վրա 2018 թվականի օգոստոսի 22-ից մինչև 2020 թվականի օգոստոսի 22-ն ընկած ժամանակահատվածի համար «Ատլանտիս Արմենիան Էյրլայնզ» ՍՊԸ-ին տրվել է օդանավ շահագործողի վկայական: Հիմք ընդունելով Կարգի 39-կետի 5-րդ ենթակետի պահանջն, ըստ որի՝ օդանավ շահագործողի վկայական ստանալու օրվանից օդանավ շահագործողը, 30-օրյա ժամկետում, պետք է ներկայացնի օդանավի ձեռք բերման, վարձակալության կամ ենթավարձակալության հանձնման վերաբերյալ մտադրությունների հուշագրի հիման վրա ձեռք բերված կամ վարձակալված, կամ ենթավարձակալված օդանավի մասին համապատասխան պայմանագիր, այլապես՝ օդանավ շահագործողի վկայականի գործողությունը դադարեցվում է: Տվյալ դեպքում «Ատլանտիս Արմենիան Էյրլայնզ» ՍՊ

**Օդանավ շահագործողի
վկայականի գործողությունը
պետք է դադարեցվեր, որը չի
կատարվել՝ չպահպանելով
Կարգի 39-րդ կետի 5-րդ
ենթակետի պահանջը**

ստանալու օրվանից մինչև 2018 թվականի հոկտեմբերի 15-ը (անցել է 53 օր) չի ներկայացրել համապատասխան պայմանագիր, ուստի՝ ավիաընկերությանը տրված օդանավ շահագործողի վկայականի գործողությունը պետք է դադարեցվեր, որը չի կատարվել՝ չպահպանելով Կարգի 39-րդ կետի 5-րդ ենթակետի պահանջը:

Չի կատարվել նաև Կարգի 10-րդ կետի պահանջը, ըստ որի՝ օդանավ շահագործողի վկայականի գործողության ժամկետի երկարաձգման համար ավիաընկերությունը հայտ է ներկայացնում ՔԱԳՎ՝ օդանավ շահագործողի վկայականի գործողության ժամկետի ավարտից առնվազն 60 օր առաջ:

**Կարգով սահմանված
ժամկետը չի պահպանվել և 60
օրվա փոխարեն ժամկետի
երկարաձգման հայտը
ներկայացվել է 57 օր առաջ**

Համադրելով 2017 թվականի «Մարս Ավիա» ավիաընկերության կողմից ներկայացված օդանավ շահագործողի վկայականի ժամկետի երկարաձգման հայտի ժամկետն (Կարգով պահանջվող փաստաթղթերի ամբողջական փաթեթով) արդեն իսկ երկարաձգված ժամկետի հետ՝ պարզվել է, որ **կարգով սահմանված ժամկետը չի պահպանվել** և 60 օրվա փոխարեն ժամկետի երկարաձգման հայտը ներկայացվել է 57 օր առաջ:

Օդանավ շահագործողի վկայականի գործողության ժամկետի դադարեցման դեպքում՝ օդանավ շահագործողը ՔԱԳՎ-ին է հանձնում օդանավ շահագործողի վկայականի բնօրինակը: Հետ վերադարձված վկայականների ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ «Ատլանտիս Յուրոփիան էյրվեյզ» ՍՊԸ-ի կողմից հետ չի վերադարձվել 2016 թվականի փետրվարի 20-ին տրված (գործողության ժամկետը՝ մինչև 2018 թվականի փետրվարի 20-ը) վկայականը՝ **չկատարելով Կարգի 41-րդ կետի պահանջը**: Ի դեպ, Կարգի 41-րդ կետով լիարժեք կարգավորված չեն վկայականի վերադարձման թույլատրելի ժամկետները՝ նպաստելով սուբյեկտիվ մոտեցման դրսևորմանը:

Օդանավ շահագործողի վկայական ստանալու համար տրվող հայտին կից ներկայացվում է ֆինանսական միջոցների՝ բանկային դեպոզիտների առկայության կամ բանկային երաշխիքի մասին տեղեկանքի բնօրինակը (Կարգի 10-րդ կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ աշխատակազմ և գրասենյակ պահելու, անձնակազմի անհրաժեշտ ուսուցման հնարավորության հավաստման համար), որի վերաբերյալ ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի հաշվապահական հաշվառման բաժինը ծառայողական գրությամբ ներկայացնում է կարծիք: Կարգով սահմանված չեն այն ժամկետները, որոնց համար պետք է հաշվարկվեն գրասենյակի և անձնակազմի պահպանմանն ուղղված ֆինանսական միջոցները: Կանոնակարգված չեն նաև օդանավ շահագործողի վկայական ստանալու համար նրա կողմից որոշակի պարբերականությամբ ՔԱԳՎ-ին ֆինանսական միջոցների շարժի վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման հարցերը, որոնք կարող են առաջացնել որոշակի ռիսկեր՝ ավիաընկերությունների նկատմամբ ՔԱԳՎ-ի աշխատակիցների կողմից կողմնակալ մոտեցումների դրսևորման տեսանկյունից:

3.3. Թռիչքային անձնակազմի անդամներին վկայականների տրամադրում

Թռիչքային անձնակազմի անդամների լիցենզավորումն իրականացվում է ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի թռիչքային գործունեության վարչության կողմից, որի հիմնական գործառույթներն են՝ համապատասխան վկայականների տրամադրումը, դրանց գործողության ժամկետի երկարացումը, կասեցումը կամ դադարեցումը, օտարերկրյա պետությունների կողմից տրված վկայականների ճանաչումը, թռիչքային անձնակազմի անդամների որակավորման համապատասխանության, նրանց գիտելիքների, արհեստավարժության մակարդակի, թռիչքի ժամանակ և վարժասարքերի վրա կատարվող պրակտիկ աշխատանքի պլանային ստուգումների իրականացումը և այլն:

Համաձայն ներկայացված տեղեկատվության՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում թռիչքային գործունեության վարչության կողմից, ըստ առանձին գործառույթների, կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է աղյուսակ 1-ում՝

Աղյուսակ 1

Գործառույթի բովանդակությունը	2017 թ.	2018 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ
Թռիչքային անձնակազմի անդամների վկայականներում ինքնաթիռի տիպի և/կամ սարքավորումներով թռիչքներ կատարելու որակավորման նիշերի գործունեության ժամկետի երկարացում	100	38
Թռիչքային անձնակազմի անդամների վկայականներում ինքնուրույն աշխատանքների թույլտվություն	46	59
Օտարերկրյա պետությունների կողմից տրված թռիչքային անձնակազմի անդամների վկայականների ճանաչում	150	91
Թռիչքային անձնակազմի անդամների վկայականներում անգլերեն լեզվի իմացության որակավորման նիշի երկարացում	27	10
Թռիչքային անձնակազմի անդամներին նոր տիպի վկայականների տրամադրում	32	35
Թռիչքային անձնակազմի անդամներին վկայականի կրկնօրինակի տրամադրում	--	--

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ թռիչքային անձնակազմի անդամներին համապատասխան վկայականների տրամադրման, դրանց գործողության ժամկետի

երկարձգման, օտարերկրյա ավիացիոն իշխանությունների կողմից թռիչքային անձնակազմի անդամներին տրված վկայականների ճանաչման գործառույթների իրականացման համար **ՀՀ օրենսդրությամբ վճարումներ չեն նախատեսվել** (բացառությամբ՝ վկայականի համար նախատեսված 12.0 հազ. դրամի գանձումը), մինչդեռ միջազգային ավիացիայի փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ նման մոտեցումն օտարերկրյա պետություններում չի կիրառվում, իսկ **ՀՀ-ում դրա կիրառումը փոխարինվում է նախապես չափազանց ծանրացված և չափազանց անհարմարության և շահավետության տեսանկյունից չունի որևէ խելամիտ և բավարար հիմնավորվածություն** (հավելված 3-ում ներկայացված է որոշ երկրներում գանձվող վճարների վերաբերյալ տեղեկատվությունը):

Վարչության կողմից կանոնադրությամբ իրեն վերապահված գործառույթներն իրականացվել են ավիաընկերությունների ֆինանսավորման հաշվին, ինչը վարչության աշխատակիցների ֆինանսական կախվածության պայմաններում ստեղծում է որոշակի կաշկանդվածություն՝ կապված ստուգումների որակի և օբյեկտիվության ապահովման հետ

2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ ՔԱԳՎ-ի կողմից կատարվել են համապատասխանաբար՝ 9 և 6, կամ ընդամենը 15 տեսչական ստուգումներ և ուսումնասիրություններ և 11 պլանային ստուգումներ: Այդ գործառույթների կատարումն ապահովելու նպատակով՝ առանց համապատասխան իրավական հիմքերի, ՔԱԳՎ-ի աշխատակիցները գործուղվել են տարբեր օտարերկրյա պետություններ՝ համապատասխան հրամանների հիման վրա, որոնց համար հիմք են հանդիսացել ավիաընկերությունների կողմից ներկայացված գրությունները: Ըստ էության, վարչության կողմից կանոնադրությամբ իրեն վերապահված գործառույթներն իրականացվել են

ավիաընկերությունների ֆինանսավորման հաշվին, ինչը վարչության աշխատակիցների ֆինանսական կախվածության պայմաններում ստեղծում է որոշակի կաշկանդվածություն՝ կապված ստուգումների որակի և օբյեկտիվության ապահովման հետ:

Նույն պայմաններով է կատարվում նաև օդանավ շահագործողին վկայական տալու գործընթացը, սակայն այս դեպքում ավիաընկերությունների միջոցների հաշվին ՀՀ-ից դուրս ուսումնասիրությունների իրականացումը կանոնակարգվում է ՀՀ կառավարության 06.08.2015 թվականի «Օդանավ շահագործողների վկայական տալու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 963-Ն որոշման 23-րդ կետի դրույթներով: Այդուհանդերձ, վերջինիս առկայությունը չի ենթադրում ՔԱԳՎ-ի կողմից աշխատակիցների գործուղման այնպիսի մեխանիզմի կիրառում, երբ ավիաընկերությունները՝ ՔԱԳՎ-ի փոխարեն, որոշում են գործուղման կազմակերպչական և ֆինանսավորման հարցերը:

Փաստորեն, ՔԱԳՎ-ի կողմից պատշաճ միջոցներ չեն ձեռնարկվել ֆինանսական հոսքերի կառավարմանը, ոլորտի զարգացմանը և կանոնադրական

ՔԱԳՎ-ի կողմից պատշաճ միջոցներ չեն ձեռնարկվել ֆինանսական հոսքերի կառավարման, ոլորտի զարգացմանը և կանոնադրական նպատակների լիարժեք իրականացմանն ուղղված եկամուտների ավելացմանն ուղղությամբ:

նպատակների լիարժեք իրականացմանն ուղղված եկամուտների ավելացմանն ուղղությամբ: Մասնավորապես, չեն օգտագործվել հնարավորությունները վկայականների տրման և այլ գործողությունների կատարման ծառայությունների մատուցման մասով լրացուցիչ ֆինանսական միջոցների ներգրավման համար, ինչը մասամբ կլուծեր նաև ստուգումների իրականացման ընթացքում ավիաընկերություններից ֆինանսական անկախության խնդիրը: Բացի այդ,

թռիչքային անվտանգության վերահսկման, ստուգումների օրինականության և արդյունավետության բարձրացման նպատակով չեն մշակվել նաև գործուղման հետ կապված ծախսերն ավիաընկերությունների հետ կնքված պայմանագրերով և վերջիններիս կողմից մշակված ծախսերի նախահաշիվներին համապատասխան իրականացնելու մեխանիզմները:

Ավիաընկերությունների միջոցների հաշվին ստուգումների իրականացումը հանգեցրել է նաև ՀՀ կառավարության 29.12.2005 թվականի թիվ 2335-Ն որոշման 3-րդ կետի գ) ենթակետի պահանջների չպահպանմանը: Այսպես՝ գործուղման մեկնած աշխատակիցների կողմից, բացի կատարված աշխատանքների վերաբերյալ հաշվետվություններից, գործուղման մեկնելու կապակցությամբ այլ փաստաթղթեր չեն ներկայացվել, որոնք կհավաստեին գործուղման մեկնելու փաստը, մինչդեռ աշխատաժամանակի հաշվառման տեղեկագրերում գործուղված անձանց վերաբերյալ կատարված նշումներին համապատասխան նրանք վարձատրվել են:

4. Հատուկ պաշտպանվածություն պահանջող՝ պետական նշանակության փաստաթղթերի շրջանառության վերաբերյալ

Համաձայն «Ապրանքի պահեստային հաշվառման քարտի» տվյալների՝ 2009 թվականի ապրիլի 23-ին ՔԱԳՎ-ն «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ից («Ամերիքն Բենք Նոթ քոմփանի» կազմակերպության կողմից պատրաստված) ձեռք է բերել 20, նույն թվականի մայիսի 20-ին՝ 500 և 2010 թվականի ապրիլի 13-ի թիվ 14 պայմանագրի հիման վրա՝ ևս 2000 հատ հատուկ պաշտպանվածություն ունեցող պետական նշանակության բլանկ (այսուհետ՝ բլանկ)։

ՔԱԳՎ-ի կողմից մշակված և ընդունված չէ բլանկների շրջանառությունը կարգավորող որևէ իրավական ակտ կամ հրաման, բացարձակ չի իրականացվում նաև դրանց նկատմամբ վերահսկողություն, բլանկների հաշվառման գործառույթներն ամրակցված չեն և ոչ մի ստորաբաժանմանը

Հատուկ պաշտպանվածություն ունեցող պետական նշանակության բլանկների շրջանառության և դրանց շարժի ձևակերպման օրինականության ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ՔԱԳՎ-ի կողմից մշակված և ընդունված չէ բլանկների շրջանառությունը կարգավորող որևէ իրավական ակտ կամ հրաման, բացարձակ չի իրականացվում նաև դրանց նկատմամբ վերահսկողություն, բլանկների հաշվառման գործառույթներն ամրակցված չեն և ոչ մի ստորաբաժանմանը։

Այսպես, 2009 թվականին և մինչև 2010 թվականի փետրվարի 2-ն ընկած ժամանակահատվածում բլանկների հաշվառումը և բաշխումը կատարվել է ՔԱԳՎ-ի հաշվապահական հաշվառման բաժնի կողմից, որից հետո, առանց համապատասխան հրամանի կամ պաշտոնի անձնագրերում համապատասխան փոփոխություններ կատարելու, բանավոր հանձնարարությամբ, բլանկների հաշվառման և բաշխման գործընթացը փոխանցվել է ՔԱԳՎ-ի առաջին բաժնին։ Գործնականում առաջին բաժնում հաշվառումը կատարվում է հանձնման-ընդունման ակտով՝ առանց պահանջագրի, իսկ մատյանում գրանցվում են միայն բլանկ ստացող վարչությունների աշխատակցի անձնական տվյալները։ Ինչ վերաբերում է ստացված բլանկների հետագա շրջանառությանն, ապա համապատասխան վարչություններում հաշվառում չի կատարվում, ինչը մեծամասամբ պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ այդ արժեթղթերը չունեն հատուկ հաշվառման բլանկներին բնորոշ հատկանիշեր։

Բլանկների շրջանառության (դրանց ստացման, բաշխման և խոտանված, օգտագործված ու ժամկետանց բլանկների վերադարձման, ինչպես նաև գրանցման) ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ստացված, բաշխված և վերադարձված բլանկների թվաքանակների միջև գոյացել են **մեծաքանակ տարբերություններ**։ Մասնավորապես, 2009 թվականից մինչև 2018 թվականի օգոստոսի 7-ն ընկած ժամանակահատվածում

2520 բլանկների բաշխվածությունն ու մնացորդներն, ըստ վարչությունների, ունեցել են հետևյալ պատկերը՝

- Օդային փոխադրումների կարգավորման վարչությունը ստացել է 358 հատ բլանկ, որից օգտագործված 134 հատը վերադարձվել է առաջին բաժին, տարբերությունը կազմել է 224 հատ:
- Թոփչքային գործունեության վարչությունը ստացել է 7 հատ:
- Թոփչքային պիտանիության վարչությունը ստացել է 1518 հատ, որից օգտագործված 800-ը վերադարձվել է, մնացորդը կազմել է 718 հատ:
- Օդանավակայանների սերտիֆիկացման և օդային երթևեկության կազմակերպման վարչությունը ստացել է 14 հատ, օգտագործված 5-ը վերադարձրել է, մնացորդը կազմել է 9 հատ:

Վարչություններում ընթացիկ պահի դրությամբ առկա մնացորդների վերլուծությունը ցույց է տվել, որ՝

166 բլանկների վերաբերյալ տեղեկություններ չկան

Օդային փոխադրումների կարգավորման վարչությունում 224 հատ բլանկից 50-ը (գործողության ժամկետը ավարտվել է և վերադարձվել է ավիաընկերությունների կողմից) գտնվում են վարչությունում, 8-ը գործող են և գտնվում են ավիաընկերությունների մոտ, իսկ 166-ի վերաբերյալ տեղեկություններ չկան:

Թոփչքային գործունեության վարչությունում 7 բլանկից 3-ը, որպես ժամկետանց, վերադարձվել է ավիաընկերությունների կողմից, 4-ը գործող են և գտնվում են ավիաընկերությունների մոտ:

9 բլանկներ կորել են, իսկ 203 հատը տեղում բացակայում են

Թոփչքային պիտանության վարչությունում 718 հատ բլանկից 24-ը մաքուր վիճակում են (չօգտագործված), օգտագործված 397-ը (գործողության ժամկետն ավարտվել է և վերադարձվել է ավիաընկերությունների կողմից) գտնվում են վարչությունում, 85-ը գործող են և գտնվում են ավիաընկերությունների մոտ, 9-ը, համաձայն ներկայացված գրությունների, կորել են, իսկ 203 հատ բլանկներ տեղում բացակայում են:

Օդանավակայանների սերտիֆիկացման և օդային երթևեկության կազմակերպման վարչությունում 9 հատ բլանկից մաքուր վիճակով առկա է 2-ը, իսկ 7-ը գործող են և գտնվում են ավիաընկերությունների մոտ:

Այսպիսով՝ բլանկների շարժի հաշվառման և ձևակերպման գործընթացի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ ընդամենը 369 արժեթուղթ բացակայում է: Սրացված բլանկների շրջանառության նկատմամբ պարզաճ հսկողություն չի իրականացվել ՔԱԳՎ-ի ղեկավարության կողմից, որն ուշադրությունից դուրս է թողել այդ հարցերը՝ պարզաճ կերպով չկանոնակարգելով պետական նշանակության բլանկների շրջանառությանը ներկայացվող պահանջների կատարմանն ուղղված գործառնությունները, առկա են չվերադարձվող բլանկներով գործունեություն իրականացնելու ռիսկեր:

5. Գնումների գործընթացի վերաբերյալ

ՔԱԳՎ-ի կողմից 2017 թվականին կնքված 48 պայմանագրերով իրականացվել է 65,137.3 հազ. դրամ գումարով գնում, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ կնքվել է 39 գնման պայմանագիր՝ 464,220.2 հազ. դրամ գումարով:

Ընտրանքային կարգով գնումների գործընթացի ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը.

Գնումների պլանում միավորի կողմնորոշիչ գների վերաբերյալ բացակայում են շուկայական գների փաստաթղթավորված վերլուծական հիմնավորումները

Գնումների պլանում միավորի կողմնորոշիչ գների վերաբերյալ բացակայում են շուկայական գների փաստաթղթավորված վերլուծական հիմնավորումները: Չնայած դրան՝ փաստացի գնման գները և գնումների պլանում դրանց համար նախատեսված գները էականորեն մոտ են:

Օրինակ՝ «Կոնսէլ» ՍՊԸ-ն վերը նշված ժամանակահատվածում 3 առանձին գնումներով, 3 առանձին պայմանագրերի շրջանակներում մատակարարել է ձեռք բերված օդորակիչների ամբողջ ծավալը՝ 50 «Միտցուբիշի էլեկտրիկ» մակնիշի օդորակիչներ՝ 22,080.4 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով: Դրանց համար գնումների պլանով նախատեսվել է 24,860.0 հազ. դրամ: Գնումներն իրականացվել են գնանշման եղանակով: Բոլոր երեք գնումներում միակ մասնակիցը եղել է «Կոնսէլ» ՍՊԸ, որն էլ, առանց մրցակցի, հաղթող է ճանաչվել, և նրա հետ կնքվել են համապատասխանաբար՝ թիվ ՔԱԳՎ-ԳՀԱՊՁԲ-22/17 ՔԱԳՎ-ԳՀԱՊՁԲ-09/18, ՔԱԳՎ-ԳՀԱՊՁԲ-19/18 պայմանագրերը:

Օդորակիչների գնումների ժամանակ տեխնիկական բնութագրերում հղում է կատարվել ֆիրմային անվանմանը և մոդելին (օրինակ՝ MITSUBISHI ELECTRIC MSZ-

HJ50VA/MUZ-HJ50VA կամ համարժեքը), հետևաբար՝ գնման առարկայի տեխնիկական բնութագրի չափորոշիչներն իրենց նվազագույն և առավելագույն սահմանաչափերով համապատասխանում են ընտրված մոդելի տեխնիկական բնութագրիչներին:

**Նկարագրված գնման
առարկայի տեխնիկական
բնութագրում տեղ գտած
բազմաթիվ չափորոշիչների
առկայությունը
բազմակողմանիորեն
բնութագրում է գնման
բովանդակությունը**

Չի կատարվել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 5-րդ կետի պահանջը, որի համաձայն՝ գնման առարկայի հատկանիշները չպետք է պահանջ կամ հղում պարունակեն որևէ առևտրային նշանի, ֆիրմային անվանմանը, արտոնագրին, էսքիզին կամ մոդելին, ծագման երկրին կամ կոնկրետ աղբյուրին կամ արտադրողին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ

անհնար է գնման առարկայի բնութագրումն առանց դրանց: Նկարագրված գնման առարկայի տեխնիկական բնութագրում տեղ գտած բազմաթիվ չափորոշիչների առկայությունը բազմակողմանիորեն բնութագրում է գնման բովանդակությունը, ինչը նշանակում է, որ որևէ առևտրային նշանի, ֆիրմային անվանմանը, արտոնագրին էսքիզին կամ մոդելին, ծագման երկրին կամ կոնկրետ աղբյուրին կամ արտադրողին հղման անհրաժեշտություն չի եղել:

2017 թվականի գնումների պլանում «ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող մեքենա» հոդվածով նախատեսվել է 1,500.0 հազ. դրամ կողմնորոշիչ արժեքով գնում: Նույն թվականի հուլիսի 19-ին ՔԱԳՎ-ի և հաղթող ճանաչված «Պատրոն ՌՄ» ՍՊԸ-ի միջև կնքվել է 768.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով թիվ ՔԱԳՎ-ԳՀԱՊԶԲ-19/17 պայմանագիրը՝ պահանջված «ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող մեքենայի» գնման նպատակով:

**Գնման ընթացակարգի
ժամանակ տեխնիկական
բնութագրում հղում է
կատարվել այն մոդելին, որը
փաստացի գնվել է**

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ գնման ընթացակարգի ժամանակ տեխնիկական բնութագրում հղում է կատարվել այն մոդելին, որը փաստացի գնվել է (DATACARD SD 360), ավելին՝ բնութագրիչների մեջ առկա է նաև հղում արտաքին տեսքին, որի նկարագրությունը տրված է

DATACARD SD 360-ի նկարի տեսքով: Բացի այդ, տեխնիկական բնութագրում գնման առարկայի և փաստացի գնված ապրանքի ընտրված բնութագրող հատկանիշներն ամբողջությամբ նույնն են: Արդյունքում, չեն կատարվել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 5-րդ կետի պահանջները, ըստ որի՝ գնման առարկայի հատկանիշները չպետք է պահանջ կամ հղում պարունակեն որևէ առևտրային նշանի, ֆիրմային անվանմանը, արտոնագրին, էսքիզին կամ մոդելին, ծագման երկրին կամ կոնկրետ աղբյուրին կամ արտադրողին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ անհնար է գնման առարկայի բնութագրումն առանց դրանց:

Ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող մեքենան փաստացի չի շահագործվել և չէր կարող շահագործվել՝ անհրաժեշտ ծրագրային ապահովման բացակայության պատճառով

Ընդ որում, գնման առարկայի տեխնիկական բնութագրում պատվիրատուի կողմից պահանջվել է նաև «ծրագրային ապահովում»՝ առանց հստակ և բազմակողմանիորեն նկարագրելու դրա նշանակությունը, մինչդեռ ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող մեքենան փաստացի չի շահագործվել և չէր կարող շահագործվել՝ անհրաժեշտ ծրագրային ապահովման բացակայության պատճառով:

2018 թվականի գնումների պլանում տեղ է գտել նաև «օպերացիոն համակարգի բարելավման համակարգչային ծրագրային փաթեթներ» հոդվածով գնումը՝ 4,400.0 հազ. դրամ կողմնորոշիչ գնով: Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ տվյալ գնումը վերաբերում է այն ծրագրին, որով հնարավոր է շահագործել նախորդ տարում ձեռք բերված՝ ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող DATACARD SD 360 տեսակի մեքենան: Վերը նկարագրված ծրագրի մատակարարումը գնանշման ընթացակարգի արդյունքում վերապահվել է «Լաճ Գրուպ» ՍՊԸ-ին՝ 2018 թվականի օգոստոսի 27-ին կնքված թիվ ՔԱԳՎ-ԳՀԾՁԲ-/18 պայմանագրով: Հատկանշական է, որ գնման մասնակցության ժամանակ «Լաճ Գրուպ» ՍՊԸ-ն իր առաջարկում գնման առարկան ներկայացրել է պատվիրատուի կողմից պահանջված համանման տեխնիկական բնութագրով՝ առանց ծրագրի նույնականացման: Ծրագիրը փաստացի մատակարարվել է 2018 թվականի հոկտեմբերի 4-ին՝ 3,380.0 հազ. դրամ արժեքով: Փաստացի էլեկտրոնային կրիչով հանձնման ժամանակ միայն պարզ է դարձել ծրագրի անվանումը՝ CARDPRESSO 1.6.0 XM տարբերակը: Ինտերնետային կայքերի տեղեկատվության համաձայն՝ ստուգման պահի դրությամբ գնված ծրագրի և համարժեք ծրագրերի արժեքը դրամային արտահայտությամբ կազմում է 200.0-ից մինչև 600.0 հազ. դրամ:

Վերը նկարագրված փաստերը ցույց են տվել, որ ինքնությունը հաստատող քարտեր տպագրող մեքենան ծրագրային ապահովման հետ միասին հնարավոր էր ձեռք բերել ի սկզբանե գնումների պլանավորմամբ նախատեսված գնի՝ շուրջ 1,500.0 հազ. դրամի շրջանակներում:

ՔԱԳՎ-ի վարչական շենքի ավտոմատային հեռախոսային կայանների համակարգերի ձեռք բերման «ՔԱԳՎ-ԳՀԱՊԾԲ-14/17» ծածկագրով գնանշման հարցման շրջանակում մրցույթին մասնակցության համար հայտ են ներկայացրել 3 կազմակերպություններ: 2017 թվականի հուլիսի 6-ի թիվ 2 արձանագրության համաձայն՝ գնահատող հանձնաժողովի կողմից ներկայացված հայտերի բացման

¹ <https://www.idsecurityonline.com/cardpresso-software>, <https://www.idcardgroup.com/cardpresso>, <https://store.softline.ru/cardpresso/>, https://allsoft.ru/software/vendors/cardpresso/card-presso/#ver_7984628

արդյունքում հրապարակվել է գնման ենթակա ավտոմատային հեռախոսային կայանների համակարգերի նախահաշվային գինը՝ 16,000.0 հազ. դրամի չափով:

Հայտ ներկայացրած մասնակիցների կողմից ներկայացվել են հետևյալ գնային առաջարկներն՝ առանց ԱԱՀ-ի

«Նեթվորք Բիլդերս» ՍՊԸ– 13,220.0 հազ. դրամ,

«Էյչ Գրուպ» ՍՊԸ– 15,000.0 հազ. դրամ,

«Իայսիտելեկոմ» ՍՊԸ– 11,000.0 հազ. դրամ:

«Նեթվորք Բիլդերս» ՍՊԸ-ի և «Էյչ Գրուպ» ՍՊԸ-ի ներկայացրած հայտերը մերժվել են՝ փաստաթղթերում էլեկտրոնային թվային ստորագրության բացակայության պատճառով:

**Գնումների պլանում
ավտոմատային հեռախոսային
կայանների համակարգեր
ձեռք բերելու համար
նախատեսվել է 16,000.0 հազ.
դրամ այն դեպքում, երբ գնման
առարկայի ձեռք բերման
մրցույթի հիմքում բացակայում
է մասնագիտական
շուկայական գների հաշվարկը**

Գնումների գործընթացի օրինականության ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ 2017 թվականի գնումների պլանում ավտոմատային հեռախոսային կայանների համակարգեր ձեռք բերելու համար նախատեսվել է 16,000.0 հազ. դրամ այն դեպքում, երբ գնման առարկայի ձեռք բերման մրցույթի հիմքում բացակայում է մասնագիտական շուկայական գների հաշվարկը:

Թիվ 1 և 2 պայմանագրերի կամ դրա մի մասի կատարման արդյունքների վերաբերյալ կազմված

ընդունման-հանձնման արձանագրություններում նկարագրված ապրանքների շուկայական գների ուսումնասիրության նպատակով, հաշվեքննություն իրականացնող հանձնաժողովի կողմից օգտագործվել են ինտերնետային կայքերում զետեղված տարբեր կազմակերպությունների կողմից առաջարկվող վաճառքի առավելագույն գներն՝ արտահայտված ԱՄՆ դոլարին և ՌԴ ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամի փախարժեքով, ինչը կազմել է շուրջ 6,091.9 հազ. դրամ, իսկ ԱԱՀ-ով՝ 7,310.2 հազ. դրամ (առանց մատակարարի շահույթի և այլ ծախսերի): 14.06.2017 թվականին տեղի է ունեցել «ՔԱԳՎ-ԳՀԾՁԲ-03/17» ծածկագրով շրջանակային համաձայնագրով գրքերի կազմման և կարման ծառայությունների ձեռք բերման նպատակով ստեղծված գնահատող հանձնաժողովի նիստ, որում հաստատվել է ծառայությունների գնման հրավերի տեքստը:

21.06.2017թ.-ին տեղի ունեցած գնահատող հանձնաժողովի նիստում հրապարակվել է 400 հատ գրքի կազմման և կարման ծառայությունների արժեքը՝ 650.0 հազ. դրամ գումարով՝ մեկ հատ գրքի գինը սահմանելով 1625 դրամի չափով այն դեպքում, երբ վերոնշյալ ծառայությունների գումարն, ըստ գնման հայտի հավելված 1-ի, կազմել է 640.0 հազ. դրամ:

Մրցույթին մասնակցության հայտ է ներկայացրել միայն «Ի. Մ.» Ա/Ձ-ն՝ 299.6 հազ. դրամ (մեկ հատի գինը՝ 750 դրամ) գնառաջարկով, որն էլ հաղթող է ճանաչվել, և նրա հետ կնքվել է ծառայությունների գնման համապատասխան պայմանագիր:

Պայմանագրային պարտավորությունները թերի են կատարվել, մինչդեռ ընդունող հանձնաժողովի կողմից մատուցված ծառայություններն ընդունվել են և վճարումը կատարվել է ամբողջությամբ

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ «Ի. Մ.» Ա/Ձ-ն թերի է կատարել իր պայմանագրային պարտավորությունները, մասնավորապես՝ չեն կատարվել պայմանագրին կից հավելվածով հաստատված տեխնիկական բնութագրի 5-րդ, 7-րդ, 8-րդ, 10-րդ և 13-րդ կետերի պահանջները, մինչդեռ ընդունող հանձնաժողովի կողմից մատուցված ծառայություններն ընդունվել են և

վճարումը կատարվել է ամբողջությամբ:

6. Շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ

Նախահաշվային ցուցանիշների հաշվարկում թույլ է տրվել ակնհայտ թերություն, որը չի ճշտվել

ՔԱԳՎ-ի վարչական շենքի աշխատասենյակների և տանիքի վերանորոգման աշխատանքների վերաբերյալ նախահաշիվը կազմվել է «ՍԱՐԳԻՍ ԵՎ ՄԱՐԻԱՆՆԱ» ՍՊԸ-ի, իսկ նախահաշվի փորձաքննությունը՝ «ՀԱԲՇԻՆ ՆԱԽԱԳԻԾ» ՍՊԸ-ի

կողմից: Կազմված նախահաշվի բացատրագրում նշվել է, որ հաշվարկի հիմքում ընկած նյութերի արժեքները վերցվել են ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության կողմից 2017 թվականի թիվ 5 տեղեկագրով հրատարակված գներից և շուկայական արժեքներից: Սակայն նախահաշվային ցուցանիշների հաշվարկում թույլ է տրվել ակնհայտ թերություն, որը չի ճշտվել նախահաշվի փորձաքննությունն իրականացնող «ՀԱԲՇԻՆ ՆԱԽԱԳԻԾ» ՍՊԸ-ի կողմից:

Նախահաշվում «վարչական շենքի աշխատասենյակների շինվերանորոգման աշխատանքներ» մասի 7-րդ կետով նախատեսվել է 30.5 ք.մ մակերեսով միջսենյակային փայտյա դռների տեղադրում՝ մեկ ք.մ փայտյա դռների գինը սահմանելով 64.08 հազ. դրամի չափով այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆինանսների նախարարության «Գնագոյացման վերլուծական ինֆորմացիոն կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հրատարակված վերոնշյալ տեղեկագրի համաձայն՝ 900 x 2050 մմ չափերի մեկ փայտյա դռան գինը կազմել է 69.444 հազ. դրամ, կամ մեկ ք.մ-ի համար այն կազմել է 37.64 հազ. դրամ ($69.444 / 2.05 \times 0.9$):

Նախահաշվային արժեքը բարձր է 1,474.75 հազ. դրամով

Ճշտված նախահաշվով վերանորոգման աշխատանքների նախահաշվային գումարը նախատեսվել է 14,167.64 հազ. դրամ, մինչդեռ վերը բերված

հաշվարկի պարագայում դրանց նախահաշվային իրական արժեքը կկազմեր 12,692.9 հազ. դրամ, կամ նախահաշվային արժեքը բարձր է 1,474.75 հազ. դրամով:

Հարկ է նշել, որ 2017 թվականի գնումների պլանում ծախսը նախատեսվել է 14,000.0 հազ. դրամի չափով:

**Չեն ուսումնասիրվել
կատարվելիք աշխատանքի
իրական ծավալները և
քանակը**

05.12.2017թ.-ին ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի ղեկավարի թիվ 153-Ա հրամանով ստեղծվել է շին. վերանորոգման աշխատանքների ընդունման ոչ մասնագիտական հանձնաժողով, որոնց կողմից ստորագրվել և հաստատվել են շինարարական

աշխատանքների կատարողական ակտերը: Չեն ուսումնասիրվել կատարվելիք աշխատանքի իրական ծավալները և քանակը:

Բացակայում է քանդման ապամոնտաժման համար նախատեսված վերադարձվող նյութերի համար կազմվող հանձնաժողովի ակտը:

7. Գույքի և սարքավորումների վարձակալության վերաբերյալ

2017 թվականի բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգմամբ «գույքի և սարքավորումների վարձակալություն» հոդվածով, համաձայն ներկայացված հաշվետվությունների, փաստացի ծախսը կազմել է 1,116.0 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 216.0 հազ. դրամը՝ շենքի վարձակալության, և 900.0 հազ. դրամը՝ մեքենայի վարձակալության վճարի մասով:

23.02.2016թ.-ին «Հայաէրոնավիգացիա» ՓԲԸ-ի և ՔԱԳՎ-ի միջև կնքվել է թիվ 7.1 պայմանագիրը, որի 1.1 կետով սահմանվել է, որ վերջինիս հանձնարարությամբ ՓԲԸ-ն Skoda Superb մակնիշի սև մետալիկ կամ Skoda Superb մակնիշի սև գույնի տրանսպորտային որևէ միջոցով մատուցի ծառայություններ՝ կապված պաշտոնական պատվիրակությունների դիմավորման և ճանապարհման, հատուկ չվերթների, ստուգայցերի սպասարկումների և այլ նպատակով օգտագործման հետ: Վերոնշյալ ծառայությունների պայմանագրային արժեքը սահմանվել է տարեկան 900.0 հազ. դրամ:

**2018 թվականին, առանց
գումար վճարելու և
պայմանագրի գործողության
ժամկետը դադարեցնելու,
նախկինում վարձակալված
մեքենաներից մեկը
շարունակում է շահագործվել**

Բացի այդ, պայմանագրով նախատեսվել է, որ ՓԲԸ-ն պարտավոր է կատարել ամսական 1500 կիլոմետր վազքի մասով տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական սպասարկումը, որն իր մեջ է ներառում «Պրեմիում» վառելիքի տրամադրում, ինչպես նաև՝ ընթացիկ վերանորոգում: 2018 թվականին, առանց գումար վճարելու և պայմանագրի գործողության ժամկետը դադարեց-

ներու, նախկինում վարձակալված մեքենաներից մեկը շարունակում է շահագործվել:

8. Ներքին աուդիտի բաժնի գործունեության վերաբերյալ

Ներքին աուդիտի բաժնի կողմից՝ չնայած աուդիտի առաջադրանքների փոփոխությանը և պլանավորված ուսումնասիրությունների քանակի նվազեցմանը, նախատեսված ուսումնասիրությունները թերի են իրականացվել

Ըստ ՔԱԳՎ-ի կառուցվածքի՝ ներքին աուդիտի բաժնի հաստիքացուցակում ընդգրկվել է երկու՝ բաժնի պետի և գլխավոր մասնագետի քաղաքացիական ծառայության պաշտոն: 2017 թվականին ներքին աուդիտի բաժինն ունեցել է բաժնի պետ և ներքին աուդիտի մեկ փորձագետ, իսկ 2018 թվականին՝ միայն բաժնի պետ:

ՔԱԳՎ-ի պետի 15.02.2017թ.-ին՝ սահմանված ժամկետի ուշացումով, վավերացվել է ներքին աուդիտի բաժնի 2017 թվականի տարեկան

ծրագրի շրջանակներում ներքին աուդիտի բաժնի պետի կողմից հաստատված ծրագիրը, որով նախատեսվել է 7 աուդիտորական առաջադրանքի իրականացում, որից 2-ն՝ 1-ին, և 5-ը՝ 2-րդ կիսամյակում:

Հետագայում՝ 21.11.2017թ.-ին, ՔԱԳՎ-ի պետի կողմից ներքին աուդիտի բաժնի 2017 թվականի տարեկան ծրագրում կատարվել է փոփոխություն՝ 7-ի փոխարեն նախատեսվել է իրականացնել 6 աուդիտորական ուսումնասիրություն, որից 2-ը՝ 1-ին, և 4-ը՝ 2-րդ կիսամյակում:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ 1-ին կիսամյակում իրականացված 2 ուսումնասիրության արդյունքում բաժնի պետի կողմից ներկայացվել են վերջնական հաշվետվություններ, իսկ 2-րդ կիսամյակում նախատեսված 4-ից ուսումնասիրությամբ ընդգրկվել և վերջնական հաշվետվություն ներկայացվել է միայն մեկի մասով:

Համաձայն ՔԱԳՎ-ի պետի 29.12.2017թ.-ին հաստատված ներքին աուդիտի բաժնի 2018 թվականի տարեկան ծրագրի՝ ներքին աուդիտի բաժնի պետի կողմից նախատեսվել է իրականացնել ընդամենը 10՝ յուրաքանչյուր կիսամյակում 5-ական, աուդիտորական ուսումնասիրություն:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է նաև, որ 1-ին կիսամյակում իրականացվել և վերջնական հաշվետվություն ներկայացվել է ընդամենը 2 ուսումնասիրության վերաբերյալ, ընդ որում՝ առանց հաստատված ծրագրում համապատասխան փոփոխություն կատարելու, ուսումնասիրությունն իրականացվել է նորանշանակ բաժնի պետի կողմից:

Հետագայում՝ 03.08.2018 թվականին ՔԱԿ-ի նախագահի կողմից վավերացված՝ ներքին աուդիտի բաժնի 2018 թվականի տարեկան ծրագրի փոփոխությամբ

նախատեսվել է իրականացնել 6 աուդիտորական ուսումնասիրություն, որից 2-ը՝ 1-ին, և 4-ը՝ 2-րդ կիսամյակում:

01.11.2018 թվականի դրությամբ 2-րդ կիսամյակի համար նախատեսված 4 ուսումնասիրությունից դեռևս ոչ մեկը չի ավարտվել և հաշվետվություն չի ներկայացվել:

Այսպիսով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից՝ չնայած աուդիտի առաջադրանքների փոփոխությանը և պլանավորված ուսումնասիրությունների քանակի նվազեցմանը, նախատեսված ուսումնասիրությունները թերի են իրականացվել:

«ՀԱՅԱԷՐՈՆԱՎԻԳԱՑԻԱ» ՓԲԸ-Ի ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Ընկերության խորհրդի նիստերի կազմակերպման և խորհրդի անդամների վարձատրության վերաբերյալ

Կանոնադրության համաձայն, Ընկերության խորհրդի նիստերը պետք է գումարվեին առնվազն երեք ամիսը մեկ, ինչը չի ապահովվել

Կանոնադրության 8.3.9. կետի պահանջն՝ Ընկերության խորհրդի նիստերը պետք է գումարվեին առնվազն երեք ամիսը մեկ անգամ, ինչը չի ապահովվել: 2017 թվականի ընթացքում գումարվել է խորհրդի երկու նիստ՝ 30.05.2017 թվականին և 25.12.2017 թվականին, որի

վերաբերյալ կազմվել են համապատասխանաբար՝ թիվ 1/17 և 2/17 արձանագրությունները: 2018 թվականին ստուգման պահի դրությամբ խորհրդի նիստ դեռևս չի անցկացվել:

Համաձայն կանոնադրության 8.3.2 կետի՝ Ընկերության խորհուրդը կազմված է 7 անդամից, սակայն գործող խորհուրդը բաղկացած է 6 անդամից:

Համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 83-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ ժողովի որոշմամբ խորհրդի անդամների համար կարող է սահմանվել պարգևավճար և (կամ) փոխհատուցում նրանց այն ծախսերի դիմաց, որոնք կապված են խորհրդի անդամի պարտականությունների կատարման հետ: Պարգևավճարի և (կամ) փոխհատուցման չափն ու վճարման կարգը սահմանվում են ժողովի որոշմամբ:

10.12.2012 թվականի Ընկերության արտահերթ ընդհանուր ժողովի արձանագրության համաձայն՝ որոշվել և խորհրդի ոչ գործադիր և անկախ անդամների համար սահմանվել է 119.8 հազ. դրամի չափով աշխատանքի վարձատրություն:

Խորհրդի անդամների համար պետք է սահմանվեր պարգևավճար, սակայն սահմանվել է աշխատանքի վարձատրություն ամսական 119.8 հազ. դրամ գումարով

Հարկ է նշել, որ համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 83-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ ժողովի որոշմամբ խորհրդի անդամների համար պետք է սահմանվեր **պարգևավճար**, սակայն ըստ 10.12.2012 թվականի Ընկերության խորհրդի ժողովով սահմանվել է **աշխատանքի վարձատրություն** ամսական 119.8

հազ. դրամ գումարով:

Եվ չնայած այն հանգամանքին, որ չեն կատարվել խորհրդի նիստերի գումարման պարբերականության վերաբերյալ կանոնադրական պահանջները, այդ ժամանակաշրջանի համար խորհրդի անդամներին հաշվարկվել և վճարվել է ոչ միայն պարգևավճար, այլև լրավճար և պարգևատրման գումար:

2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ 6 խորհրդի անդամներին վճարվել է համապատասխանաբար՝ 16,168.3 հազ. դրամի (8,625.6 հազ. դրամ պարգևավճար, 431.3 հազ. դրամ լրավճար, 7,111.4 հազ. դրամ պարգևատրում) և 7,501.9 հազ. դրամի (6,024.2 հազ. դրամ պարգևավճար, 323.5 հազ. դրամ լրավճար, 1,148.2 հազ. դրամ պարգևատրում), կամ ընդամենը 23.664,2 հազ. դրամի չափով գումարներ:

2. Աշխատավարձի հաշվարկման և վճարման վերաբերյալ

Աշխատաժամանակի հաշվարկի տեղեկագրերի վարումը կրել է ձևական բնույթ, քանի որ չի արտացոլել աշխատակցի աշխատած ժամերի իրական պատկերը

Աշխատավարձի հաշվարկման և վճարման ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ընկերությունում համատեղության կարգով աշխատել են ՔԱԳՎ-ի հինգ աշխատակիցներ, որոնցից մեկը ԱնԳԿՏ տրանսպորտի բաժնում, երկուսկանը՝ ԱնԳԿՏ կադրերի կառավարման և ընդհանուր բաժնում: Վերոնշյալ

աշխատակիցներին վճարվել է 2017 թվականին 15,243.3 հազ. դրամ (8,081.7 հազ. դրամ աշխատավարձ, 479.8 հազ. դրամ արձակուրդային, 6,682.5 հազ. դրամ պարգևատրում) և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ 9,936.5 հազ. դրամ (5,608.1 հազ. դրամ աշխատավարձ, 2,345.4 հազ. դրամ արձակուրդային, 1,983.0 հազ. դրամ պարգևատրում), կամ ընդամենը վճարվել է 25,179.8 հազ. դրամ:

Ընկերության և ՔԱԳՎ-ի կողմից ներկայացված 2017-2018 թվականների աշխատակիցների աշխատաժամանակի հաշվարկի տեղեկագրերի համեմատական վերլուծությունից պարզվել է հետևյալը՝

Ընկերության աշխատակիցներից՝

- 2017 թվականի մարտի 19-ից մինչև 25-ը՝ գտնվել է գործուղման մեջ Ֆրանսիայի Թուլուզ քաղաքում, 28-29-ին՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի Կապան քաղաքում, մայիսի 15-ից մինչև 18-ը՝ ՌԴ Մոսկվա քաղաքում, մայիսի 23-ին՝ ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի քաղաքում, հունիսի 14-ից մինչև 18-ը՝ ներառյալ՝ Բելգիայի Բրյուսել քաղաքում, հունիսի 30-ին՝ Բելգիայի Բրյուսել քաղաքում: Միաժամանակ, ապրիլի 25-ից մինչև 28-ը և մայիսի 2-ից մինչև 5-ը՝ ներառյալ, գտնվել է վերապատրաստման մեջ, սակայն այդ օրերի համար Ընկերության տեղեկագրի փաստացի աշխատած ժամանակահատվածի վերաբերյալ տողում այդ օրերի համար կատարվել է գրառում 4-ժամյա հաճախելիության վերաբերյալ:
- 2017 թվականի հոկտեմբերի 30-31-ին, սեպտեմբերի 1-ից մինչև 11-ը՝ ներառյալ, գտնվել է գործուղման մեջ, սակայն Ընկերության տեղեկագրի փաստացի աշխատած

ժամանակահատվածի վերաբերյալ տողում այդ օրերի համար կատարվել է գրառում 4-ժամյա հաճախելիության վերաբերյալ:

Փաստորեն, աշխատաժամանակի հաշվարկի տեղեկագրերի վարումը կրել է ձևական բնույթ, քանի որ չի արտացոլել աշխատակցի աշխատած ժամերի իրական պատկերը:

- 21.02.2018 թվականից մինչև 12.06.2018 թվականն աշխատել է Ընկերության տրանսպորտի բաժնում որպես մեքենաների վառելիք լիցքավորող՝ 0.5 դրույքաչափով, այն դեպքում, երբ վառելիքի հաշվառումը և բաշխումը կատարվել է կտրոններով:

3. ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային հաշվին չփոխանցված գումարի վերաբերյալ

**13,164.4 հազ. դրամ գումար
ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային
հաշվին չի փոխանցվել**

ՀՀ ֆինանսների նախարարի 2017 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 44-Ա հանձնարարագրի համաձայն՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարության աշխատակազմի ֆինանսաբյուջետային

վերահսկողության տեսչության կողմից Ընկերությունում անցկացվել է պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնեմասին համապատասխանող շահութաբաժինների հաշվարկման և ժամանակին ՀՀ պետական բյուջե վճարման ճշտության ստուգում: 2017 թվականի հոկտեմբերի 2-ին ստուգում կատարած խմբի կողմից Ընկերությանը ներկայացվել է 2017 թվականի սեպտեմբերի 27-ին կազմված թիվ 44-Ա ակտի նախագիծը: Ակտի նախագծի վերաբերյալ Ընկերության գլխավոր տնօրենը 06.10.2017 թվականի թիվ 398 գրությամբ ՀՀ ֆինանսների նախարարին ներկայացրել է բացատրություններ և առարկություններ, որից հետո՝ 12.10.2017 թվականին ֆինանսաբյուջետային վերահսկողության տեսչության կողմից կազմվել է Ընկերությունում կատարված ստուգման թիվ 44-Ա ակտը, որով արձանագրվել է 87,521.1 հազ. դրամի ՀՀ պետական բյուջե լրացուցիչ վճարման ենթակա շահութաբաժնի գումար:

Հետագայում, ՀՀ ֆինանսների նախարարի 09.12.2017 թվականի գրությամբ՝ ուղղված ՀՀ փոխվարչապետ, միջազգային տնտեսական ինտեգրման և բարեփոխումների նախարարի 01.12.2017 թվականի թիվ 01/3790-17 գրությանն ի պատասխան, նշվել է, որ ելնելով վերջինիս կողմից ներկայացված՝ նոր ի հայտ եկած փաստական հանգամանքներից և հիմնավորումներից, կատարվել է ճշտում՝ ըստ որի ՀՀ պետական բյուջե լրացուցիչ վճարման ենթակա շահութաբաժնի գումարը կազմել է 9,789.2 հազ. դրամ՝ ներառյալ 1,012.9 հազ. դրամի տույժի գումարը:

14.12.2017 թվականին «ՀՀ պետական բյուջեի բաժնետիրական կապիտալում կատարված ներդրումներից ստացվող դիվիդենդներ» թիվ 900005200655 հաշվին

փոխանցվել է 9,789.2 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 1,012.9 հազ. դրամի չափով տույժի գումարը:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 25.05.2005 թվականի թիվ 673-Ն որոշման 2-րդ կետի ա) ենթակետի 2-րդ պարբերության՝ ՔԱԳՎ-ի կառավարմանը հանձնված՝ պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսեր ունեցող 100 տոկոս պետական մասնակցությամբ ՓԲԸ-ներում ստացված զուտ շահույթից բաշխման ենթակա է 50 տոկոսը, որից՝ 40%-ը վճարվում է ՀՀ պետական բյուջե, իսկ 60 %-ը՝ ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային հաշվին: Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ եթե Ընկերության կողմից ընդունվել է վերը նշված թիվ 44-Ա ստուգման ակտը, ուստի, 13,164.4 հազ. դրամ գումարը (50% շահութաբաժնի գումարը կազմել է 21,940.7 հազ. դրամ $\times$ 40 % = 8,776,3 հազ. դրամ, 21,940.7 հազ. դրամ $\times$ 60% = 13,164.4 հազ. դրամ) ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային հաշվին չի փոխանցվել:

4. Ընկերության աշխատակիցների համատեղության կարգով աշխատելու վերաբերյալ

2017 թվականին Ընկերության աշխատակիցների՝ այլ աշխատավայրերում աշխատելու վերաբերյալ տեղեկատվության ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ 36 աշխատակից, բացի Ընկերությունից, աշխատել են նաև այլ կազմակերպություններում՝ ըստ աղյուսակ 4-ում ներկայացված աշխատանքի ձևերի:

Աղյուսակ 4

Հ/Հ	Աշխատանքի ձևը	Աշխատողների թվաքանակը
1	Հերթափոխային	16
2	Համատեղություն, շաբաթական 20 ժամ	6
3	Ամենօրյա 8 ժամյա աշխատանք	13
4	Ամենօրյա 75% դրույքաչափով	1
	Ընդամենը	36

5. Պարտադիր բուժատուգումների, դեռատիզացիայի և դեզինսեկցիայի ծախսերի վերաբերյալ

Համաձայն ներկայացված տեղեկատվության՝ Ընկերության 2017 թվականի հաստատված նախահաշվով «պարտադիր բուժատուգումներ, դեռատիզացիա և դեզինսեկցիա» հոդվածով նախատեսվել են 55,000.0 հազ. դրամի ծախսեր, փաստացի

ծախսը կազմել է ընդամենը 54,930.1 հազ. դրամ, որից կարգավարների բուժստուգման գծով փաստացի ծախսերը կազմել են 48,138.0 հազ. դրամ, իսկ դեռատիզացիայի և դեզինսեկցիայի գծով ծախսերը՝ 6,792.1 հազ. դրամ:

2018 թվականին դիտարկվող ծրագրով ծախսերը նախատեսվել են նախորդ տարվա չափով՝ 55,000.0 հազ. դրամ գումարով, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ փաստացի ծախսը կազմել է ընդամենը 38,199.5 հազ. դրամ, որից կարգավարների բուժստուգման գծով փաստացի ծախսերը կազմել են 31,858.5 հազ. դրամ, իսկ դեռատիզացիայի և դեզինսեկցիայի գծով ծախսերը՝ 6,341.0 հազ. դրամ:

Բժշկական ծառայությունների կազմում արհեստականորեն ներառվել են դեռատիզացիայի, դեզինսեկցիայի և դեզինֆեկցիաների ծառայություններ, որոնք իրենց բնույթով և բովանդակությամբ չեն կարող դասվել բժշկական ծառայությունների ցանկին

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ինչպես 2017 թվականին, այնպես էլ 2018 թվականին բժշկական ծառայությունների գնման նպատակով՝ համապատասխանաբար՝ «ՀԱՆ-ՄԱԾՁԲ-02/17» և «ՀԱՆ-ՄԱԾՁԲ-02/18» ծածկագրերով գնման ընթացակարգին մասնակցել և գնառաջարկ է ներկայացրել միայն «Ավիաբուժ» ԲԿ ՓԲԸ-ն, որի հետ էլ հաղթող ճանաչվելու արդյունքում կնքվել են

ծառայությունների գնման պայմանագրեր: Ընդ որում, բժշկական ծառայությունների կազմում արհեստականորեն ներառվել են դեռատիզացիայի, դեզինսեկցիայի և դեզինֆեկցիաների ծառայություններ, որոնք իրենց բնույթով և բովանդակությամբ չեն կարող դասվել բժշկական ծառայությունների ցանկին: Դա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ ի տարբերություն բժշկական ծառայությունների, որոնց համար պահանջվում է ավիացիոն բժշկության ոլորտում գործունեության լիցենզիա, դեռատիզացիոն, դեզինֆեկցիոն ծառայություններ մատուցելու համար նման լիցենզիա չի պահանջվում և դրանց մասով գնումները պետք է կազմակերպվեին առանձին մրցութային ընթացակարգով:

Ըստ Ընկերության և «Ավիաբուժ» ԲԿ ՓԲԸ-ի միջև կնքված պայմանագրի հավելված 1-ի՝ բժշկական հետազոտությունների կազմում ընդգրկվել են ռեկրեացիայի ծառայություններ որոնց համար գնացուցակով նախատեսվել է վճարում 1 ժամի համար 6.0 հազ. դրամի չափով, իսկ նախատեսված 24 ժամի համար՝ 144.0 հազ. դրամ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում «Ավիաբուժ» ԲԿ ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված ընդունման-հանձնման արձանագրությունների հիման վրա Ընկերությունը 2017 թվականին վերոնշյալ ծառայությունների դիմաց վճարել է 11,664.0 հազ. դրամ, իսկ 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 6,192.0 հազ. դրամ:

Պայմանագրով հստակեցված չէ թե ինչ ռեկրեացիոն ծառայություններ պետք է մատուցվեն, և նախատեսված չեն դրանց մատուցումը վերահսկելու կոնկրետ ընթացակարգեր:

6. Ներկայացուցչական ծախսեր

Համաձայն ներկայացված տեղեկատվության՝ Ընկերության կողմից 2017 թվականին ներկայացուցչական ծախսերը նախատեսվել են 18,300.0 հազ. դրամի չափով, փաստացի ծախսը կազմել է 11,729.6 հազ. դրամ, կամ նախատեսվածի 64.1 %:

2018 թվականին «ներկայացուցչական ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել են 12,100.0 հազ. դրամի չափով, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ փաստացի ծախսը կազմել է 3,451.0 հազ. դրամ:

Ուսումնասիրությամբ ընդգրկվել են 2017 թվականին և 2018 թվականի 9 ամսվա ընթացքում դիտարկվող ծախսի նպատակայնության և օրինականության հարցերը, որի արդյունքում պարզվել է հետևյալը՝

- Գործուղման մեկնող աշխատակիցներին, բացի օրենսդրությամբ սահմանված վճարումներից, «ներկայացուցչական ծախսեր» հոդվածով հատկացվել են այլ գումարներ, որոնց նպատակը հրամանով չի հստակեցվել:
- Կազմակերպված միջոցառումների իրականացման, արտասահմանյան պատվիրակությունների ընդունման, համաժողովների կազմակերպման նպատակով կատարվել են գնումներ, որոնց վերաբերյալ չեն ներկայացվել ծախսը հիմնավորող փաստաթղթեր:

**532.9 հազ. դրամի
ներկայացուցչական ծախսերը
փաստաթղթերով չեն
հիմնավորվել**

«Ներկայացուցչական ծախսեր» հոդվածով կատարված ծախսերից 532.9 հազ. դրամի ծախսը (2017 թվականին 413.7 հազ. դրամ, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 119.2 հազ. դրամ) փաստաթղթերով չի հիմնավորվել և, թեև

շահութաբաժնի հաշվարկման ժամանակ զուտ շահույթի որոշման ընթացքում դրանք չեն ներառվել նվազեցվող ծախսերի գումարի մեջ, այդուհանդերձ՝ առանց հիմնավորող փաստաթղթերի այդ ծախսերը ենթակա չէին վճարման:

7. Վառելիքի ծախսի վերաբերյալ

Ընկերության գլխավոր տնօրենի կողմից 06.01.2017 թվականին հաստատվել են տրանսպորտային միջոցների վառելիքի ծախսի վերաբերյալ հաշվարկի նորմաները, որոնց համար հիմք է հանդիսացել ՀՀ կառավարության 01.06.2005 թվականի թիվ 1001 որոշման պահանջն՝ ըստ որի 0.5 միլիոնից ավելի բնակչություն ունեցող քաղաքային պայմաններում վառելիքի ծախսը պետք է հաշվարկվի 15%-ի չափով:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ Ընկերությունում (Գյումրու տեղամաս) շահագործվում է 2 ավտոմեքենա՝ «ՀՈՒՆԴԱՅԻ ՎԵՌԱՔՐՈՒՋ» և «ՈՒԱՋ» 220602, որոնց համար ծախսի նորմա է հաստատվել 15%, մինչդեռ պետք է նախատեսվեր մինչև

Շահագործվող ավտոմեքենաների համար սահմանվել ծախսի նորմաներում հայտնաբերվել են անհամապատասխանություններ

500 000 քաղաքային բնակչություն ունեցող բնակավայրերի համար սահմանված նորմայի, կամ 10% ծախսի չափով: Միաժամանակ, նույն հաշվարկում նախատեսվել է ԴՏ-75 թրթուռավոր տրակտորի քաղաքային պայմաններում օգտագործման համար վառելիքի ծախս 15%-ի

չափով, այն դեպքում, երբ այն քաղաքային պայմաններում չի շահագործվել:

Մյուս կողմից, հակառակ պատկերն է արձանագրվել ՈՒԱԶ 220602 627 ՍԼ 65 և ՀՈՒՆԴԱՅԻ ՎԵՌԱԲՐՈՒՂ 232 LL 10 ավտոմեքենաների վառելիքի ծախսի հաշվարկի մասով, ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ Գյումրի քաղաքի համար կիրառվել է ծովի մակերևույթից 500-1500 մ բարձրության համար նախատեսված 5%-ի չափով նորմը՝ 10%-ի փոխարեն: Արդյունքում, այդ մեքենաների համար նորմերից ավելի և պակաս հաշվարկված վառելիքի ծախսերը հավասարակշռվել են, իսկ 2017 թվականին և 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ 91.4 հազ. դրամի (15 %-ը՝ 258լ x 342.5 դրամ և 9լ x 340.4 դրամ) չափով ավելի տրամադրված վառելիքը վերաբերում է միայն ԴՏ-75 թրթուռավոր տրակտորին:

Ընկերության վառելիքի ծախսի վերաբերյալ լրացվում են մարդատար (բեռնատար)

Երթուղային թերթիկները չեն համապատասխանում սահմանված ձևաչափերին

ավտոմեքենայի երթուղային թերթիկներ, որոնք չեն համապատասխանում ՀՀ ֆինանսների նախարարի 01.02.2016 թվականի թիվ 37-Ն հրամանի ձև Ծխ-6 և Ծխ-7 ձևաչափերին:

Իրականում երթուղային թերթիկներում մեքենաների երթուղին լրացված է ըստ օրերի, իսկ մեքենայի վազքն՝ ամբողջական: Այս պարագայում երթուղային թերթիկներում կիրառվելով արտահայտված ընդհանուր վազքի ցուցանիշների ճշտությունը հնարավոր չէ գնահատել, քանի որ երթուղային թերթիկները լրացվել են ըստ երթուղիների և ընդհանրական՝ որպես վազքի չափ նշելով Երևան, Էջմիածին և Գյումրի քաղաքների տարածքները:

8. «Skoda Superb» մակնիշի ավտոմեքենայի վարձակալության վերաբերյալ

Ընկերության և ՔԱԳՎ-ի միջև 23.02.2016 թվականին կնքվել է թիվ 7.1 պայմանագիրը, որի 1.1 կետով սահմանվել է, որ վերջինիս հանձնարարությամբ Ընկերությունը «Skoda Superb» մակնիշի սև մետալիկ կամ «Skoda Superb» մակնիշի սև գույնի տրանսպորտային որևէ միջոցով պետք է մատուցի ծառայություններ՝ կապված պաշտոնական պատվիրակությունների դիմավորման և ճանապարհման, հատուկ չվերթների, ստուգայցերի սպասարկումների և այլ նպատակով օգտագործման հետ:

Վերոնշյալ ծառայությունների պայմանագրային արժեքը սահմանվել է տարեկան 900.0 հազ. դրամի չափով:

Բացի այդ, պայմանագրով նախատեսվել է, որ Ընկերությունը պարտավոր է կատարել ամսական 1500 կիլոմետր վազքի մասով տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական սպասարկումը, որն իր մեջ ներառում է «Պրեմիում» վառելիքի տրամադրում, ինչպես նաև ավտոմեքենայի ընթացիկ վերանորոգում:

**2018թ. առանց գումար
վճարելու կամ պայմանագրի
գործողության ժամկետը
դադարեցնելու, ավտոմեքե-
նան շահագործվել է**

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ տարիներ շարունակ ՔԱԳՎ-ի պետի կողմից շահագործվել է Ընկերությանը պատկանող տրանսպորտային միջոցը, 2017 թվականի ընթացքում ծառայության մատուցման համար վճարվել է 900.0 հազ. դրամ, իսկ 2018 թվականին՝ առանց գումար վճարելու կամ

պայմանագրի գործողության ժամկետը դադարեցնելու, ավտոմեքենան շահագործվել է:

Ընկերության հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերի համաձայն՝ նշված ավտոմեքենայով ՔԱԳՎ-ի պետին սպասարկման ծախսերն՝ ըստ տարիների, կազմել են համապատասխանաբար՝ 2017 թվականին 8,008.8 հազ. դրամ (1,087.3 հազ. դրամի 3661 լիտր վառելիք, 6,594.0 հազ. դրամի վարորդի աշխատավարձ և 327.0 հազ. դրամի այլ ծախսեր), իսկ 01.10.2018 թվականի դրությամբ՝ 5,737.7 հազ. դրամ (692.3 հազ. դրամի 2143 լիտր վառելիք, 4,679.7 հազ. դրամի վարորդի աշխատավարձ և 365.0 հազ. դրամի այլ ծախսեր):

9. Գործուղման ծախսեր

2017 թվականի ճշտված նախահաշվով «գործուղման ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել են 105,000.0 հազ. դրամի ծախսեր, փաստացի ծախսվել է 133,355.8 հազ. դրամ, որից ՀՀ տարածքից դուրս՝ 132,660.0 հազ. դրամ (այդ թվում՝ 60,073.5 հազ. դրամ գիշերավարձ, օրապահիկ և այլն, 45,353.8 հազ. դրամ կադրերի պատրաստում և վերապատրաստում հոդվածով (այդ թվում՝ 30,879.7 հազ. դրամ գիշերավարձ, օրապահիկ և այլն, 14,474.1 հազ. դրամ պատրաստման և վերապատրաստման մեկնած աշխատակիցներին 20 եվրոյի կամ 20 ֆունտ ստեռլինգի չափով լրացուցիչ վճարված օրապահիկ և նրանց մուտքի վիզաներ), 26,454.3 հազ. դրամ ավիատոմսեր, 382.4 հազ. դրամ ապահովագրություն, 396.0 հազ. դրամ մուտքի վիզա), իսկ ՀՀ տարածքում՝ 695.0 հազ. դրամ:

2018 թվականի ճշտված նախահաշվով «գործուղման ծախսեր» հոդվածով նախատեսվել են 135,500.0 հազ. դրամի ծախսեր, 2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ փաստացի ծախսվել է 97,753.4 հազ. դրամ, որից ՀՀ տարածքից դուրս՝ 96,878.4 հազ. դրամ (այդ թվում՝ 48,185.9 հազ. դրամ գիշերավարձ, օրապահիկ և այլն,

23,579.2 հազ. դրամ կադրերի պատրաստում և վերապատրաստում (այդ թվում՝ 15,813.9 հազ. դրամ գիշերավարձ, օրապահիկ և այլն, 7,765.2 հազ. դրամ մասնակիցներին լրացուցիչ օրապահիկ 20 եվրո կամ 20 ֆունտ ստերլինգ և նրանց մուտքի վիզա), 24,738.0 հազ. դրամ ավիատոմսեր, 375.3 հազ. դրամ ապահովագրություն), իսկ ՀՀ տարածքում՝ 875.0 հազ. դրամ:

Գործուղումների ծախսերը հաշվարկվել և վճարվել են՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 29.02.2005 թվականի թիվ 2335-Ն որոշման դրույթների, ինչպես նաև Ընկերության գլխավոր տնօրենի հրամանը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է հետևյալը՝

ՀՀ տարածքում աշխատակիցների համար ձևակերպված գործուղման վկայականները չեն համապատասխանում ՀՀ կառավարության 29.02.2005 թվականի թիվ 2335-Ն որոշմամբ հաստատված գործուղման վկայականի օրինակելի ձևին:

Գործուղման հրամաններում գործուղման նույն ժամանակահատվածը ձևակերպվել է տարբեր բովանդակությամբ՝ գործուղման օրերի միջև ընկած ժամանակահատվածի համար առանձին դեպքերում օգտագործելով «մինչև», իսկ մյուսներում՝ «ներառյալ» բառերը, ինչը գործուղման օրերի հաշվարկի ժամանակ կարող է հանգեցնել սուբյեկտիվ մոտեցման դրսևորմանը:

Գործուղվող աշխատողին գործուղման ծախսերի հատուցումը կատարվել է մեկնելու օրը, մինչդեռ պետք է կատարվեր մեկնելուց առնվազն մեկ օր առաջ

Գործուղվող աշխատողին գործուղման ծախսերի հատուցումը կատարվել է մեկնելու օրը (27.07.2017 թվականի թիվ 595-Ա, 17.05.2017 թվականի թիվ 329-Ա, 15.03.2017 թվականի թիվ 176-Ա հրամաններ), որի արդյունքում չի ապահովվել ՀՀ կառավարության 29.02.2005 թվականի թիվ 2335-Ն որոշմամբ հաստատված «Գործուղման մեկնած

աշխատողների գործուղման ծախսերի հատուցման վճարման կարգի» (այսուհետ՝ Կարգ) 9-րդ կետի պահանջի կատարումը, այն է՝ գործուղվող աշխատողին գործուղման ծախսերի հատուցումը տրվում է գործուղում մեկնելուց առնվազն մեկ օր առաջ:

Որոշ դեպքերում գործուղումից հետո ներկայացման ենթակա փաստաթղթերը ներկայացվել են 1-ից մինչև 8 օր ուշացումով

Նույն Կարգի 9-րդ կետի համաձայն՝ աշխատակիցը գործուղումից վերադառնալուց և աշխատանքի ներկայանալուց հետո պարտավոր է 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում ներկայացնել փաստացի կատարված ծախսերի վերաբերյալ

հաշվետվություն, գործուղման ծախսերը հավաստող փաստաթղթերը, սակայն որոշ դեպքերում (13.04.2017 թվականի թիվ 272-Ա, 09.06.2017 թվականի թիվ 407-Ա, 13.06.17 թվականի թիվ 416-Ա, 08.09.2017 թվականի թիվ 718-Ա, 12.03.2018 թվականի թիվ 199-Ա, 22.08.2018 թվականի թիվ 748-Ա հրամաններ) համապատասխան փաստաթղթերը ներկայացվել են 1-ից մինչև 8 օր ուշացումով:

«ԱՎԻԱՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՓԲԸ-Ի ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Ընկերության անձնակազմի վերաբերյալ

Հրավիրովի դասախոսական կազմի ձևավորումը կատարվել է հիմնականում առանց մրցույթի

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ հրավիրովի դասախոսական կազմի ձևավորումը կատարվել է հիմնականում առանց մրցույթի, իսկ 2011 թվականից ի վեր՝ անցկացվել է միայն մեկ մրցույթ 2017 թվականի սեպտեմբերի 14-ին:

Ընկերության հաստիքացուցակով նախատեսվել է թոփքային գործունեության ծառայության պետի պաշտոն, որը զբաղեցրել է ՔԱԳՎ-ի թոփքային վարչության պետն,

Նույն անձը միաժամանակ զբաղեցրել է երկու վարչական պաշտոն

այսինքն, նույն անձը միաժամանակ զբաղեցրել է երկու վարչական պաշտոն, որի պայմաններում՝ համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջի, նրա աշխատանքային պայմանագրերով ամենօրյա

աշխատաժամանակի տևողությունը (ներառյալ՝ հանգստի և սնվելու համար ընդմիջումները) չի կարող անցնել օրական 12 ժամից: Իրականում, թոփքային ծառայության պետի հետ կնքված պայմանագրով նախատեսված գործառույթների ցանկը վկայում է ներկայացվող պահանջից շեղումների մասին, ավելին, դրանց մի մասը չի համապատասխանում օդաչու-ուսանողների մասնագիտական պատրաստմանը, վերապատրաստմանը և որակավորման ծառայությունների մատուցման կազմակերպմանն առնչվող աշխատանքներին:

2. ՔԱԳՎ-ի կողմից Ընկերությանը հատկացված դրամաշնորհային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ

ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի և Ընկերության միջև 2017 թվականի փետրվարի 22-ին կնքվել է թիվ 4 պայմանագիրը՝ համաձայն որի օդաչու ուսանողների ուսումնավարժանքային թոփքների իրականացման և թոփքային հմտությունների ձեռք բերման նպատակով ՔԱԳՎ-ն ընկերությանը հատկացնելու է 141,033.2 հազ. դրամ, որը փոխանցվելու է Ընկերությանը 2017 թվականի հունվար ամսից՝ 10 օդաչու-ուսանողների 480 թոփքային ժամ (մեկ ժամի արժեքը սահմանվել է 293.8 հազ. դրամ)՝ ուսումնավարժանքային թոփքներն իրականացնելու համար:

Ընկերության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն՝ 2017 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին օդաչու-ուսանողների ուսումնավարժանքային

թոփքների ծախսերը կազմել է 138,581.0 հազ. դրամ, այդ թվում՝ վառելիքի ծախսը 2,435.0 հազ. դրամ, որը հատկացվել է Ընկերության կողմից:

Վճարումը կազմել է 136,141.0 հազ. դրամ՝ որից 5,000.0 հազ. դրամն Ընկերության նախորդ տարիներին ավելի վճարված գումարն է:

ՔԱԳՎ-ի աշխատակազմի և Ընկերության միջև 2018 թվականի մայիսի 4-ին կնքվել է թիվ 2 պայմանագիրը (պետական պատվերի շրջանակներում գումար հատկացնելու մասին)՝ համաձայն որի օդաչու ուսանողների ուսումնավարժանքային թոփքների իրականացման և թոփքային հմտությունների ձեռք բերման նպատակով ՔԱԳՎ-ն Ընկերությանը հատկացնելու է 78,700.2 հազ. դրամի դրամաշնորհ, որը փոխանցվելու է Ընկերությանը 2018 թվականի մայիս ամսից սկսած՝ 6 օդաչու-ուսանողների 300 թոփքային ժամ (մեկ ժամի արժեքը սահմանվել է 262.3 հազ. դրամ)՝ ուսումնավարժանքային թոփքներն իրականացնելու համար: Կողմերի միջև պայմանագրային պարտավորությունների կատարման հիմքում ընկած հաշվարկում չի ներառվել վառելիքի ծախսը:

2018 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ Ընկերության կողմից ՔԱԳ-ին (նախկին ՔԱԳՎ) ներկայացված տեղեկանք-հաշվարկով մատուցված ծառայությունները Diamond DA 40 ինքնաթիռի 300 թոփքային ժամի դիմաց վարձակալության վճարը կազմել է 80,360.1 հազ. դրամ, այդ թվում՝ 2017 թվականին վճարված 1,765.5 հազ. դրամի վառելիքի ծախսը, արդյունքում, վճարման ենթակա և վճարված գումարը կազմել է 78,594.6 հազ. դրամ, այդ թվում՝ կատարվել է նախորդ տարիներին Ընկերությանը 8,332.7 հազ. դրամի չափով ավելի վճարված գումարներից պակաս վճարում:

Վերոնշյալ հաշվանցված գումարների հետ գանձումը կատարվել է ՔԱԳՎ-ի ներքին աուդիտի բաժնի պետի կողմից 14.12.2016 թվականին կազմված աուդիտորական վերջնական հաշվետվության, ինչպես նաև ՔԱԳՎ պետին 21.02.2017 թվականի ուղղված զեկուցագրի հիման վրա, որով առաջարկվել է Ընկերությանը վերադարձնել ՔԱԳՎ-ի արտաբյուջետային հաշվին 17,798,732.0 դրամ, այդ թվում՝ «Մեյն Ավիեյշն Տեքնիքս» ՍՊԸ-ից 13,332.7 հազ. դրամ (5,000.0 + 8,332.7), որը հաշվարկներով նվազեցվել է, ինչպես նաև 4,466.0 հազ. դրամի գումար՝ «Արմենիա էյրվեյզ» ՓԲԸ-ից: Այդ նպատակով Ընկերության և «Մեյն Ավիեյշն Տեքնիքս» ՍՊԸ-ի կողմից հաստատվել է 2015 թվականին ավելի վճարված գումարի հետգանձման ժամանակացույց՝ ըստ որի

2018 թվականի հոկտեմբերի 25-ի դրությամբ ընկերության կողմից հաշվարկված գումարի վերադարձը չի ապահովվել

13,332.7 հազ. դրամի հետգանձման գործընթացը նախատեսվել և ավարտվել է 2018 թվականի օգոստոս ամսին: Ինչ վերաբերում է «Արմենիա էյրվեյզ» ՓԲԸ-ին, ապա 2018 թվականի հոկտեմբերի 25-ի դրությամբ ընկերության կողմից հաշվարկված գումարի վերադարձը չի ապահովվել: